

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	<i>I Meddelelser</i>	
	Kommissionen	
97/C 209/01	Ecu	1
97/C 209/02	Gennemsnitspriser og repræsentative priser for bordvinstyper på de forskellige afsætningscentre	2
97/C 209/03	Meddelelse fra Kommissionen om statsstøtteelementer i forbindelse med offentlige myndigheders salg af jord og bygninger ⁽¹⁾	3
97/C 209/04	Kommissionens fortolkningsmeddelelse om fri udveksling af tjenesteydelser og om begrebet »samfundsmæssige interesser« i andet bankdirektiv ⁽¹⁾	6
	DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE SAMARBEJDSOMRÅDE	
	EFTA-Tilsynsmyndigheden	
97/C 209/05	Tilladelse til statsstøtte i henhold til artikel 61 i EØS-aftalen og artikel 1, stk. 3, i protokol nr. 3 til aftalen om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol — EFTA-Tilsynsmyndighedens beslutning om ikke at gøre indsigelse	23

Informationsnummer

Indhold (fortsat)

Side

EFTA-Domstolen

97/C 209/06	Anmodning fra Frederikstad byrett af 16. maj 1997 om en rådgivende udtalelse fra EFTA-Domstolen i sagen Mag Instrument Inc. mod California Trading Company Norway, Ulsteen (Sag E-2/97)	24
-------------	---	----

II Forberedende retsakter

Kommissionen

97/C 209/07	Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om kvaliteten af benzin og dieselolie og om ændring af Rådets direktiv 93/12/EØF ⁽¹⁾	25
-------------	---	----

III Oplysninger

Kommissionen

97/C 209/08	MEDIA II — Udvikling og distribution (1996-2000) — Gennemførelse af programmet til fremme af udviklingen og distributionen af europæiske audiovisuelle værker — Bekendtgørelse af forslagsindkaldelse 10/97 — Støtte til udviklingen af produktionsprojekter og -virksomheder	28
-------------	---	----

Henvisning (se omslagets tredje side)

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst

I

(Meddelelser)

KOMMISSIONEN

ECU (¹)

9. juli 1997

(97/C 209/01)

Modværdien i national valuta:

Belgiske og luxembourgske francs	40,7865	Finske mark	5,86463
Danske kroner	7,52718	Svenske kroner	8,70212
Tyske mark	1,97620	Pund sterling	0,665917
Græske drakmer	310,323	US-dollars	1,12220
Spanske pesetas	166,916	Canadiske dollars	1,54112
Franske francs	6,66734	Yen	126,551
Irske pund	0,739264	Schweizerfrancs	1,64178
Italienske lire	1925,09	Norske kroner	8,24482
Nederlandske gylde	2,22499	Islandske kroner	79,0929
Østrigske schilling	13,9052	Australske dollars	1,50793
Portugisiske escudos	199,472	Newzealandske dollars	1,66697
		Sydafrikanske rand	5,11332

Kommissionen har oprettet en fjernskriver med automatisk svar, som på ethvert fjernskriveropkald videregiver omregningskursen i de vigtigste valutaer. Denne fjernskriver er i funktion dagligt fra kl. 15.30 til kl. 13.00 den følgende dag.

Brugeren bør anvende følgende fremgangsmåde:

- kald fjernskriver nr. 23789 i Bruxelles
- angiv eget kendeord
- skriv koden »cccc«, som udløser det automatiske svar og medfører en udskrift af omregningskurserne for ecu over fjernskriveren
- afbryd ikke forbindelsen, inden meddelelsen er afsluttet, angivet ved tegnene »ffff«.

Note: Kommissionen har desuden en telefax (kaldenr. 296 10 97 og 296 60 11) med automatisk svarfunktion, der giver dagsaktuelle oplysninger om de gældende omregningskurser inden for den fælles landbrugspolitik.

(¹) Rådets forordning (EØF) nr. 3180/78 af 18. december 1978 (EFT nr. L 379 af 30. 12. 1978, s. 1), senest ændret ved forordning (EØF) nr. 1971/89 (EFT nr. L 189 af 4. 7. 1989, s. 1).

Rådets afgørelse 80/1184/EØF af 18. december 1980 (Lomé-konventionen) (EFT nr. L 349 af 23. 12. 1980, s. 34).

Kommissionens beslutning nr. 3334/80/EKSF af 19. december 1980 (EFT nr. L 349 af 23. 12. 1980, s. 27).

Finansforordningen af 16. december 1980 vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget (EFT nr. L 345 af 20. 12. 1980, s. 23).

Rådets forordning (EØF) nr. 3308/80 af 16. december 1980 (EFT nr. L 345 af 20. 12. 1980, s. 1).

Beslutning truffet af Den Europæiske Investeringsbanks Styrelsesråd den 13. maj 1981 (EFT nr. L 311 af 30. 10. 1981, s. 1).

Gennemsnitspriser og repræsentative priser for bordvinstyper på de forskellige afsætningscentre

(97/C 209/02)

(Fastsat den 8. juli 1997 i henhold til artikel 30, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 822/87)

Afsætningscentre	ECU pr. % vol/hl	% af OP °	Afsætningscentre	ECU pr. % vol/hl	% af OP °
<i>R I Orienteringspris *</i>	3,828		<i>A I Orienteringspris *</i>	3,828	
Heraklion	ingen noteringer		Athènes	ingen noteringer	
Patras	ingen noteringer		Heraklion	ingen noteringer	
Requena	ingen noteringer		Patras	ingen noteringer	
Reus	ingen noteringer		Alcázar de San Juan	ingen noteringer	
Villafranca del Bierzo	ingen noteringer (¹)		Almendraejo	2,031	53 %
Bastia	ingen noteringer		Medina del Campo	ingen noteringer (¹)	
Béziers	3,827	100 %	Ribadavia	ingen noteringer	
Montpellier	3,888	102 %	Vilafranca del Penedés	ingen noteringer	
Narbonne	ingen noteringer		Villar del Arzobispo	ingen noteringer (¹)	
Nîmes	3,895	102 %	Villarrobledo	2,256	59 %
Perpignan	3,905	102 %	Bordeaux	ingen noteringer	
Asti	ingen noteringer		Nantes	ingen noteringer	
Firenze	ingen noteringer (¹)		Bari	2,432	64 %
Lecce	ingen noteringer		Cagliari	ingen noteringer	
Pescara	ingen noteringer		Chieti	ingen noteringer	
Reggio Emilia	ingen noteringer (¹)		Ravenna (Lugo, Faenza)	2,584	68 %
Treviso	3,546	93 %	Trapani (Alcamo)	2,026	53 %
Verona (for de lokale vine)	4,433	116 %	Treviso	3,166	83 %
Repræsentativ pris	3,884	101 %	Repræsentativ pris	2,585	68 %
<i>R II Orienteringspris *</i>	3,828				
Heraklion	ingen noteringer			ECU/hl	
Patras	ingen noteringer		<i>A II Orienteringspris *</i>	82,810	
Calatayud	ingen noteringer		Rheinpfalz (Oberhaardt)	ingen noteringer (¹)	
Falset	ingen noteringer		Rheinhessen (Hügelland)	71,454	86 %
Jumilla	ingen noteringer (¹)		Vindyrkningsområdet ved Mosel i Luxembourg	ingen noteringer	
Navalcarnero	ingen noteringer (¹)		Repræsentativ pris	71,454	86 %
Requena	ingen noteringer				
Toro	ingen noteringer (¹)		<i>A III Orienteringspris *</i>	94,570	
Villena	ingen noteringer		Mosel-Rheingau	ingen noteringer	
Bastia	ingen noteringer		Vindyrkningsområdet ved Mosel i Luxembourg	ingen noteringer	
Brignoles	ingen noteringer		Repræsentativ pris	ingen noteringer	
Bari	3,040	79 %			
Barletta	3,040	79 %			
Cagliari	ingen noteringer				
Lecce	ingen noteringer				
Taranto	ingen noteringer				
Repræsentativ pris	3,040	79 %			
	ECU/hl				
<i>R III Orienteringspris *</i>	62,150				
Rheinpfalz-Rheinhessen (Hügelland)	ingen noteringer				

(¹) Notering, som lades ude af betragtning i henhold til artikel 10 i forordning (EØF) nr. 2682/77.

* Anvendes fra den 1. februar 1995.

° OP = Orienteringspris.

Meddelelse fra Kommissionen om statsstøtteelementer i forbindelse med offentlige myndigheders salg af jord og bygninger

(97/C 209/03)

(EØS-relevant tekst)

I. INDLEDNING

I de senere år har Kommissionen flere gange undersøgt salg af jord og bygninger ejet af det offentlige for at konstatere, om der var tale om et statsstøtteelement til fordel for køberne. Kommissionen har udarbejdet en generel vejledning for medlemsstaterne for at klargøre sin principielle holdning til spørgsmålet om statsstøtte i forbindelse med offentlige myndigheders salg af jord og for at reducere det antal sager, den skal undersøge.

Denne vejledning for medlemsstaterne:

- beskriver en enkel procedure, som giver medlemsstaterne mulighed for at behandle sager vedrørende salg af jord og bygninger på en måde, som automatisk udelukker statsstøtte
- giver en klar oversigt over tilfælde af salg af jord og bygninger, der skal anmeldes til Kommissionen, for at det kan vurderes, om et bestemt salg indeholder støtte, og hvis det er tilfældet, hvorvidt støtten er forenelig med fællesmarkedet
- giver Kommissionen mulighed for hurtigt at behandle eventuelle klager eller bemærkninger fra tredjemand, som henleder Kommissionens opmærksomhed på sager, hvor der kan være tale om støtte i forbindelse med salg af jord og bygninger.

Vejledningen tager hensyn til den omstændighed, at der i de fleste medlemsstater findes budgetmæssige bestemmelser, som skal sikre, at offentligt ejet jord i princippet ikke sælges til under værdien. De proceduremæssige forholdsregler, som anbefales for at undgå, at statsstøtte-reglerne finder anvendelse, er derfor udformet på en sådan måde, at medlemsstaterne normalt vil kunne følge vejledningen uden at skulle ændre de nationale procedurer.

Vejledningen omfatter kun salg af jord og bygninger, der ejes af det offentlige. Den omfatter ikke det offentlige erhvervelse af jord og bygninger eller offentlige myndigheders udlejning af jord og bygninger. Sådanne transaktioner kan også indeholde statsstøtteelementer.

Vejledningen berører ikke særlige bestemmelser eller særlig praksis i medlemsstaterne, som har til formål at fremme kvaliteten af private boliger og adgangen til erhvervelse heraf.

II. PRINCIPPER**1. Salg ved betingelsesløst udbud**

Salg af jord og bygninger efter et tilstrækkelig publiceret, offentligt og betingelsesløst udbud, der kan sammenlignes med en auktion, hvor det højeste eller eneste tilbud accepteres, er pr. definition et salg til markedsværdien og indeholder følgelig ingen statsstøtte. Det forhold, at der eksisterede en anden vurdering af jorden og bygningerne før tilbudsgivningen, f.eks. som bogført værdi eller som foreslået begyndelsespris ved tilbudsgivningen, er sagen uvedkommende.

- a) Et udbud er »tilstrækkeligt publiceret«, hvis det gentagne gange har været annonceret over en forholdsvis lang periode (to måneder eller længere) i den nationale presse, mæglerpublikationer eller andre relevante publikationer samt udbudt af mæglere med kontakt til et bredt udsnit af potentielle købere, således at det kan komme til alle potentielle køberes kendskab.

Salg af jord og bygninger, som i kraft af deres store værdi eller andre egenskaber kunne tiltrække investorer med aktiviteter på europæisk eller internationalt plan, bør annonceres i jævnligt udkommende internationale publikationer. Kendskabet til sådanne udbud bør også udbredes via mæglere, som henvender sig til klienter på europæisk eller internationalt plan.

- b) Et udbud er »betingelsesløst«, hvis det står enhver køber, uanset hvilken virksomhed han driver, eller om han driver nogen virksomhed, frit for at erhverve jorden og bygningerne og anvende det/dem til eget formål. Der kan pålægges restriktioner for at forhindre offentlige gener, af miljømæssige årsager eller for at forhindre rent spekulative bud. By- og regionalplanmæssige restriktioner, som pålægges ejeren i henhold til national ret vedrørende anvendelsen af jorden og bygningerne, har ingen betydning for spørgsmålet, om et tilbud er betingelsesløst.
- c) Hvis det er en betingelse for salget, at den fremtidige ejer påtager sig særlige forpligtelser til fordel for offentlige myndigheder eller i offentlighedens interesse — bortset fra almindelige forpligtelser, som ikke skyldes almindelige nationale retsakter eller regionalplankontorers beslutninger eller almindelig beskyttelse og bevarelse af miljøet

og den offentlige sundhed — skal tilbuddet kun anses for at være »betingelsessløst« i den ovenfor anførte betydning, hvis enhver potentiel køber skal og kan påtage sig forpligtelsen, uanset hvilken virksomhed han driver, eller om han driver nogen form for virksomhed.

2. Salg uden betingelsessløst udbud

a) *Vurdering ved uafhængig sagkyndig*

Hvis en offentlig myndighed ikke ønsker at anvende den procedure, der er beskrevet under punkt 1, skal der udføres en uafhængig vurdering af en eller flere vurderingssagkyndige, før der indledes forhandlinger om salg, for at fastlægge en markedsværdi på grundlag af almindeligt accepterede markedsindikatorer og vurderingsstandarder. Den således fastlagte markedspris er den laveste købspris, der kan aftales, uden at der foreligger statsstøtte.

En »vurderingssagkyndig« er en person med et godt omdømme, som:

- har en relevant afsluttet uddannelse fra en anerkendt uddannelsesinstitution eller tilsvarende akademiske kvalifikationer
- har relevant erfaring og er kompetent til at vurdere jord og bygninger i samme område og kategori som det pågældende areal.

Hvis der i en medlemsstat ikke findes passende akademiske kvalifikationer, skal den sagkyndige være medlem af en anerkendt fagorganisation, som beskæftiger sig med vurdering af jord og bygninger, og enten:

- være udpeget af en domstol eller en myndighed med tilsvarende status, eller
- som minimum have en anerkendt afsluttet uddannelse på sekundærtrinnet og tilstrækkelig erfaring, herunder mindst tre års praktisk erfaring efter afsluttet uddannelse, i vurdering af jord og bygninger i det pågældende område.

Den sagkyndige bør være frit stillet med hensyn til udførelsen af sin opgave, dvs. offentlige myndigheder bør ikke have ret til at øve indflydelse på vurderingens resultat. Statslige vurderingskontorer, embedsmænd og offentligt ansatte skal anses for uafhængige, hvis uretmæssig påvirkning af deres resultater er fuldstændigt udelukket.

Ved »markedsværdi« forstås den pris, hvortil jord og bygninger på værdiansættelsestidspunktet kan sælges ved privat aftale mellem en salgsinteresseret ejer og en uafhængig køber, idet det forudsættes, at ejendommen er udbudt til offentligt salg, at handelen kan finde sted under normale markedsvilkår, og at der under hensyn til ejendommens karakter er normal tid til salgsforhandlingerne ⁽¹⁾.

b) *Prismargen*

Hvis det efter en rimelig indsats for at sælge jorden og bygningerne til denne markedsværdi står klart, at den af den sagkyndige fastsatte pris ikke kan opnås, kan en afvigelse på op til 5 % fra denne værdi anses for at være i overensstemmelse med markedsvilkårene. Hvis det efter en yderligere rimelig periode står klart, at jorden og bygningerne ikke kan sælges til den af den vurderingssagkyndige fastsatte værdi minus de 5 %, kan der foretages en ny vurdering, som tager hensyn til de indhøstede erfaringer og de indkomne tilbud.

c) *Særlige forpligtelser*

Særlige forpligtelser, som er i offentlighedens interesse, og som er knyttet til jorden og bygningerne og ikke til køberen eller hans økonomiske aktiviteter, kan pålægges ved salget, forudsat at enhver potentiel køber skal og principielt er i stand til at opfylde dem, uanset hvilken virksomhed han driver, eller om han driver nogen form for virksomhed. Den økonomiske ulempe som følge af sådanne forpligtelser bør vurderes særskilt af uafhængige vurderingssagkyndige og kan eventuelt modregnes i købsprisen. Forpligtelser, som det i det mindste delvis vil være i køberens egen interesse at opfylde, bør vurderes under hensyntagen til dette forhold: der kan f.eks. være tale om fordele med hensyn til reklame, sport eller kunstspensoring, image, forbedring med hensyn til køberens eget miljø, eller rekreative anlæg til køberens egne medarbejdere.

De økonomiske byrder vedrørende forpligtelser, som påhviler alle grundejere i henhold til almindelige retsfor skrifter, må ikke fratrækkes købsprisen (det gælder f.eks. en grundejers samfundsmæssige pligt til pasning og vedligeholdelse af jorden og bygningerne eller betaling af skatter eller lignende afgifter).

d) *Det offentliges omkostninger*

Det offentliges primæromkostninger ved erhvervelse af jord og bygninger er en indikator for markedsværdien, medmindre salg af jorden og

⁽¹⁾ Artikel 49, stk. 2, i Rådets direktiv 91/674/EØF (EFT nr. L 374 af 31. 12. 1991, s. 7).

bygningerne sker længe efter erhvervelsen. Markedsværdien bør derfor ikke ansættes lavere end primæromkostningerne i en periode på mindst tre år efter erhvervelsen, medmindre den uafhængige vurderingssagkyndige påviser en generel nedgang i markedsværdien for jord og bygninger på det relevante marked.

3. Anmeldelse

Medlemsstaterne bør følgelig, jf. dog de minimis-reglen ⁽¹⁾, anmelde følgende transaktioner til Kommissionen, således at den kan konstatere, om der er tale om statsstøtte, samt i bekræftende fald vurdere støttens forenelighed med fællesmarkedet:

⁽¹⁾ EFT nr. C 68 af 6. 3. 1996, s. 9.

- a) ethvert salg, som ikke blev afviklet på grundlag af et offentligt og betingelsesløst udbud, hvor det højeste eller eneste bud blev accepteret, og
- b) ethvert salg uden offentligt og betingelsesløst udbud, hvor salgsprisen var mindre en markedsværdien, således som denne var fastlagt af uafhængige vurderingssagkyndige.

4. Klager

Når Kommissionen modtager en klage eller andre bemærkninger fra tredjemand med påstand om, at der foreligger en statsstøtte i forbindelse med en aftale om offentlige myndigheders salg af jord og bygninger, vil Kommissionen antage, at der ikke foreligger statsstøtte, hvis de oplysninger, der gives af den pågældende medlemsstat, viser, at de ovenfor anførte principper er blevet overholdt.

KOMMISSIONENS FORTOLKNINGSMEDDELELSE

om fri udveksling af tjenesteydelser og om begrebet »samfundsmæssige interesser« i andet bankdirektiv

(97/C 209/04)

(EØS-relevant tekst)

I denne meddelelse redegøres der for resultaterne af de overvejelser, som Kommissionen har gjort sig vedrørende spørgsmålet om fri udveksling af tjenesteydelser og om begrebet »almene hensyn« i andet bankdirektiv⁽¹⁾.

Både medlemsstaterne (via deres arbejde i Det Rådgivende Bankudvalg og i Den Tekniske Gruppe for Fortolkning og Anvendelse af Bankdirektiverne) og private kredse har været inddraget i disse overvejelser.

Kommissionen har i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*⁽²⁾ offentliggjort et udkast til meddelelse, der har sat en omfattende debat i gang. Efter offentliggørelsen har Kommissionen modtaget en lang række bidrag fra alle de berørte kredse (medlemsstaterne, sammenslutninger, kreditinstitutter, advokatkontorer, forbrugerorganisationer osv.). Kommissionen har også afholdt høringer, hvor alle de parter, der har deltaget i den skriftlige konsultation, har været til stede.

Under debatten er det blevet klart for Kommissionen, at der hersker usikkerhed med hensyn til fortolkningen af grundlæggende begreber, såsom fri udveksling af tjenesteydelser og almene hensyn. Denne usikkerhed kan afskrække visse kreditinstitutter fra at gøre brug af de frihedsrettigheder, hvis udøvelse direktivet netop tager sigte på at lette, hvilket kan vanskeliggøre udvekslingen af banktjenester inden for Unionen.

Kommissionen finder det derfor ønskeligt, at den i meddelelsen redegør for de principper, som Domstolen har fastslået, og angiver, hvilken holdning den vil indtage til disse princippers anvendelse på de specifikke problemer, som andet bankdirektiv rejser.

Med offentliggørelsen af denne meddelelse tilsigter Kommissionen at opnå større gennemsigtighed og præcisere EF-reglerne. Kommissionen giver således alle de berørte aktører, de nationale administrationer, og erhvervslivet samt forbrugerne et referencedokument, der angiver de retsregler, der ifølge Kommissionen gælder for udøvelsen af bankvirksomhed, der er omfattet af ordningen med gensidig anerkendelse.

De fortolkninger og overvejelser, som er indeholdt i denne meddelelse, som kun vedrører specifikke problemer i relation til andet direktiv, foregiver ikke at dække alle tænkelige situationer, men kun de hyppigst forekommende eller mest sandsynlige.

Overvejelserne og fortolkningerne skal ses på baggrund af den politik, der tager sigte på det informationssamfund, der er opstået på EF-plan, og som går ud på at fremme udvekslingen af tjenesteydelser mellem medlemsstaterne i dette informationssamfund, og hvor der navnlig lægges vægt på elektronisk samhandel⁽³⁾.

De i meddelelsen indeholdte fortolkninger afspejler ikke nødvendigvis medlemsstaternes fortolkninger og kan ikke i sig selv afføde forpligtelser over for medlemsstaterne.

Det skal til sidst bemærkes, at fortolkningerne ikke foregriber den fortolkning, som Domstolen — der er den kompetente myndighed i sidste instans, hvad angår fortolkningen af traktaten og den afledte ret — måtte nå frem til vedrørende de spørgsmål, der her behandles.

(¹) Rådets andet direktiv 89/646/EØF af 15. december 1989 om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut og om ændring af direktiv 77/780/EØF (EFT nr. L 386 af 30. 12. 1989, s. 1), ændret ved direktiv 92/30/EØF (EFT nr. L 110 af 28. 4. 1992, s. 52).

(²) EFT nr. C 291 af 4. 11. 1995, s. 7.

(³) Rådets resolution om de nye prioriteter for informations-samfundet vedtaget den 8. oktober 1996. Kommissionens meddelelse til Det Europæiske Råd »Services: mode d'emploi«; CSE(96) 6 endelig udg. af 27. november 1996. Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg: »Forskriftsmæssig gennemsigtighed i det indre marked« og forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tredje ændring af direktiv 83/189/EØF om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter; KOM(96) 392 endelig udg. af 30. august 1996 (EFT nr. C 307 af 16. 10. 1996, s. 11).

DEL 1

**FRI UDVEKSLING AF TJENESTEYDELSER INDEN FOR
RAMMERNE AF ANDET BANKDIREKTIV**

I denne del analyseres successivt spørgsmål vedrørende notifikationsproceduren (A), vanskelighederne i forbindelse med sondringen mellem fri udveksling af tjenesteydelser og etableringsret (B) og spørgsmålet om, fra hvilket tidspunkt en aktivitet, der udøves som led i fri udveksling af tjenesteydelser, kan begyndes (C).

A. Notifikationsproceduren**1) Tidsmæssigt anvendelsesområde**

Artikel 20, stk. 1, i andet bankdirektiv indeholder følgende bestemmelse:

»Et kreditinstitut, der for første gang ønsker at udøve virksomhed af tjenesteydelser, meddeler hjemlandets kompetente myndigheder, hvilke af aktiviteterne på listen i bilaget det har til hensigt at udøve.«

Den i artikel 20, stk. 1, foreskrevne procedure gælder kun for kreditinstitutter (samt for deres finansieringsinstitutter, der er datterselskaber, jf. artikel 18, stk. 2), som for første gang ønsker at udøve en aktivitet, der er anført i bilaget. Artikel 23, stk. 2, i andet bankdirektiv indeholder en undtagelse fra notifikationspligten for kreditinstitutter, der allerede inden ikrafttrædelsen af gennemførelsesbestemmelserne til direktivet udøvede virksomhed som led i den frie udveksling af tjenesteydelser.

Kommissionen er af den opfattelse, at det som betingelse for, at et kreditinstitut kan påberåbe sig velerhvervede rettigheder, er tilstrækkeligt, at instituttet mindst én gang, og uanset hvornår, har udført en tjenesteydelse på en anden medlemsstats område (jf. ræsonnementet i punkt 2). Det forudsættes dog, at instituttet har udøvet den pågældende virksomhed lovligt på vedkommende medlemsstats område, samt at instituttet — på anmodning fra hjemlandets kompetente myndighed — kan dokumentere udøvelsen af en sådan tidligere virksomhed.

Undtagelsen gælder dog kun for den pågældende aktivitet og den pågældende medlemsstat.

Kommissionen mener, at spørgsmålet om, hvorvidt den tidligere virksomhed er lovlig eller ej, skal vurderes ud fra det tidspunkt, hvor den pågældende virksomhed blev udøvet, og altså ikke ud fra det tidspunkt, hvor andet bankdirektiv trådte i kraft. Det spiller altså ikke nogen rolle, om værtslandets lovgivning er blevet ændret, efter

at kreditinstituttet udøvede sin virksomhed. Det forudsætter naturligvis, at kreditinstituttet — hvis det havde videreført sin virksomhed i værtslandet — ville have indrettet sig efter værtslandets nye lovgivning eller ville have ophørt med at udøve virksomhed som led i fri udveksling af tjenesteydelser.

2) Territorialt anvendelsesområde**a) Principper**

I henhold til artikel 20, stk. 1, i andet bankdirektiv er notifikationspligten betinget af, at der er et ønske om at udøve virksomhed »på en anden medlemsstats område«.

Det er derfor nødvendigt at »lokalisere«, hvor bankydelsen vil blive præsteret for at afgøre, om der skal ske forudgående notifikation.

Til forskel for andre tjenesteydelser, hvis lokalisering ligger fast (en advokats mundtlige indlæg, opførelse af en bygning osv.), er bankydelser af den art, der er anført i bilaget til det andet direktiv, vanskeligere at knytte til et bestemt sted. Bankydelserne er meget forskelligartede og i stadig højere grad af immateriel karakter. Væksten i fjerntjenester navnlig elektroniske (Internet, »home banking« osv.), vil uden tvivl hurtigt gøre for strikse tilknytningskriterier forældede.

Kommissionen har undersøgt forskellige kriterier til at lokalisere en tjenesteydelse (den person, der tager initiativet, kundens bopæl, tjenesteyderens bopæl, det sted, hvor leverandøren er etableret, det sted, hvor dokumenterne underskrives, osv.) og fandt, at ingen af disse kriterier syntes at kunne anvendes på tilfredsstillende måde på alle de forskellige former for aktiviteter, der er nævnt i bilaget.

Det er Kommissionens opfattelse, at det er nødvendigt at følge en enkel og smidig fortolkning af artikel 20 i andet bankdirektiv. Det vil ifølge Kommissionen sige, at kun de aktiviteter, der udøves på en anden medlemsstats område, skal notificeres på forhånd. For at fastlægge hvor en aktivitet udøves, må man finde frem til det sted, hvor den såkaldte »karakteristiske ydelse« leveres, dvs. den essentielle tjenesteydelse, for hvilken der skal erlægges betaling.

Dette ræsonnement skal kun tjene til at fastlægge, om en forudgående notificering er nødvendig. Det har ingen betydning for spørgsmålet om, hvilken lovgivning og hvilket skattesystem der finder anvendelse på den pågældende bankydelse.

b) Anvendelse på andet bankdirektiv

At en bank har udenlandske kunder betyder ikke nødvendigvis, at den udøver de pågældende aktiviteter på *området* for de medlemsstater, hvor kunderne er bosiddende.

Den omstændighed, at man rent midlertidigt begiver sig til en anden medlemsstats område for dér at udøve en aktivitet, der befinder sig på et stadium forud for den karakteristiske ydelse (f.eks. for at vurdere et aktiv før långivning), eller som befinder sig på et senere stadium i forhold til den karakteristiske ydelse (accessoriske aktiviteter), udgør derfor ikke ifølge Kommissionen en omstændighed, der i sig selv kan være genstand for forhåndsnotifikation. Det samme gælder for besøg, som et kreditinstitut måtte aflægge sine kunder, hvis disse besøg ikke ledsages af leveringen af den karakteristiske tjenesteydelse, der er genstand for kontraktforholdet.

Kommissionen er endvidere af den opfattelse, at den omstændighed, at man midlertidigt begiver sig til en medlemsstats område for dér at indgå aftaler forud for udførelsen af en bankydelse ikke bør betragtes som udførelse af selve bankvirksomheden. En forhåndsnotifikation vil i så fald heller ikke her være nødvendig.

Hvis instituttet derimod agter at levere den karakteristiske bankydelse ved at sende en bankfunktionær eller en midlertidigt befuldmægtiget formidler til en anden medlemsstats område for at præstere ydelsen, vil en forhåndsnotifikation være nødvendig.

Omvendt hvis bankydelsen leveres til modtageren, der — for at modtage den — personligt skal begive sig til den medlemsstat, hvor bankinstituttet er beliggende, skal der ikke finde forhåndsnotifikation sted. Kommissionen finder nemlig, at den pågældende bankydelse i så fald ikke udføres af et kreditinstitut på en anden medlemsstats område, jf. artikel 20 i andet bankdirektiv.

Endelig skal det nævnes, at levering af bankydelser over afstande, f.eks. via Internet, ikke ifølge Kommissionen nødvendiggør en forhåndsnotifikation, for så vidt som tjenesteyderen ikke kan anses at udøve sin virksomhed på kundens område.

Kommissionen er opmærksom på, at denne løsning kræver en analyse fra sag til sag, hvilket kan være vanskeligt.

Herudover er den også opmærksom på, at så længe Domstolen ikke har taget stilling, kan ethvert kreditinstitut — af retssikkerhedshensyn — vælge at foretage den i andet bankdirektiv omhandlede notifikation, selv om det i henhold til de ovenfor foreslåede kriterier muligvis ikke er nødvendigt.

Den omstændighed, at visse former for tjenesteydelser ifølge Kommissionen ikke falder ind under artikel 20 i andet bankdirektiv og dermed ikke skal notificeres, betyder ikke, at udførelsen af disse former for tjenesteydelser ikke er omfattet af ordningen med gensidig anerkendelse og af princippet om hjemlandstilsyn.

Kommissionen mener nemlig, at den gensidige anerkendelse af de aktiviteter, der er anført i bilaget, og som er underkastet hjemlandstilsyn, blev indført ved artikel 18 i det andet bankdirektiv. Artikel 20 indeholder en procedurebestemmelse med begrænset anvendelsesområde, som kun skal benyttes af de kreditinstitutter, der for første gang ønsker at udøve virksomhed på en anden medlemsstats område som led i den fri udveksling af tjenesteydelser.

3) Reklamer samt tilbud på tjenesteydelser

Kommissionen finder det ikke muligt at kæde forudgående reklamer eller tilbud på tjenesteydelser sammen med notifikationspligt.

En sådan sammenkædning ville være kunstig, fordi den ikke udtrykkeligt er påbudt i andet bankdirektiv. Artikel 20 stiller nemlig ikke krav om, at det tilbud, der går forud for udførelsen af en tjenesteydelse for en valutaudlænding, skal notificeres, hvorimod der er notifikationspligt, når det er hensigten at udøve virksomhed på en anden medlemsstats område.

Endvidere betyder den omstændighed, at man henvender sig til et klientel, der befinder sig et andet sted, ikke nødvendigvis, at man påtænker at levere tjenesteydelser på en anden medlemsstats område.

Ligeledes vil en sammenkædning af reklamer og notifikation kunne føre til absurde situationer, hvor et institut så tilskyndes til at foretage notifikation over for myndighederne i alle de lande, hvor instituttets reklamering teoretisk set kan være modtaget.

For nemheds skyld og under overholdelse af andet bankdirektiv er Kommissionen derfor nået til den konklusion, at enhver form for reklame, hvad enten den er målrettet eller ej, såvel som enhver tjenesteydelse, der leveres over

en vis afstand, uanset hvordan (pr. post, telefax, elektronisk forsendelse osv.), bør være fritaget fra notifikationspligt. Kun hvis kreditinstituttet — som led i fri udveksling af tjenesteydelser — har til hensigt at udøve virksomhed *på kundens område* (jf. ræsonnementet under litra a) ovenfor), er der notifikationspligt.

Denne holdning, der kun vedrører kravet om notifikation, har ingen betydning for spørgsmålet om, hvilken lovgivning der finder anvendelse på bankydelsen. Men i henhold til Rom-konventionen (*) kan fremsættelse af et specifikt tilbud eller forudgående reklame — dersom der er tale om forbrugeraftaler — have betydning for spørgsmålet om, hvilken lovgivning der finder anvendelse på den aftale, der senere indgås (†).

4) *Procedures karakter*

Det er Kommissionens opfattelse, at den i andet bankdirektiv foreskrevne notifikationsprocedure kun har til formål at sikre gensidig information mellem tilsynsmyndighederne og således ikke er en forbrugerbeskyttende foranstaltning. Proceduren kan ifølge Kommissionen ikke betragtes som et formkrav, der er bestemmende for en bankkontrakts gyldighed.

5) *Procedures fremtid*

Under den debat, som udkastet til meddelelse affødte, har Kommissionen konstateret, at mange af de interesserede parter kræver, at notifikationsproceduren i forbindelse med fri udveksling af tjenesteydelser ganske enkelt afskaffes. Visse bidragsydere fandt dog, at notifikationsproceduren var nyttig med henblik på at påse varetagelsen af samfundsmæssige interesser, herunder navnlig regler vedrørende forbrugerbeskyttelse.

Blandt de, der foreslår notifikationsprocedurens afskaffelse, er der nogen, der er af den opfattelse, at den er i strid med traktaten, da den indskrænker, den frie udveksling af tjenesteydelser uforholdsmæssigt. Andre henleder opmærksomheden på det forhold, at banker fra tredjelande ikke er underkastet dette krav. Atter andre finder, at notifikationsproceduren er bekostelig, overflødig og kan indebære retlige risici.

(*) Konventionen om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser — fremlagt til underskrivelse i Rom den 19. juni 1980 og trådt i kraft den 1. april 1991 (EFT nr. L 266 af 9. 10. 1980, s. 1). Konventionen er blevet ratificeret af samtlige medlemsstater med undtagelse af Sverige, Østrig og Finland, der har underskrevet konventionen den 29. november 1996, men hvis ratifikationsprocedurer endnu ikke er afsluttet.

(†) Se del II i denne meddelelse.

Ifølge Kommissionen er notifikationsproceduren — dog forudsat at den præciseres og forenkles — kun en simpel administrativ formalitet, der skal opfyldes for at kunne nyde godt af betydelige fordele.

Kommissionen mener desuden, at de fortolkninger, der er anlagt ovenfor, kan bidrage til at præcisere rammerne for proceduren, om end den på grund af selve udviklingen i grænseoverskridende bankaktiviteter — navnlig den elektroniske samhandel — næsten er blevet forældet. Jo mere aktiviteterne antager immateriel karakter og foregår, uden at parterne flytter sig, desto mindre nødvendig vil det være med notifikation.

Kommissionen vil eventuelt til sin tid overveje at foreslå afskaffelsen af proceduren i forbindelse med fri udveksling af tjenesteydelser.

B. Fri udveksling af tjenesteydelser og etableringsret

1) *Fri udveksling af tjenesteydelser*

a) Den midlertidige karakter

Traktaten fastsætter i artikel 60, stk. 3, at tjenesteyderen »*midlertidigt*« kan udøve sin virksomhed i det land, hvor ydelsen præsteres. Domstolen har i dom af 30. november 1995 (*) fastslået, at tjenesteydelsens midlertidige karakter, jf. artikel 60, skal:

»... *bedømmes på grundlag af dens varighed, hyppighed, periodiske karakter eller kontinuitet*«.

På grundlag af denne retspraksis mener Kommissionen, at hvis en bankvirksomhed udøves på et område enten varigt, hyppigt, regelmæssigt eller kontinuerligt af et kreditinstitut, som påberåber sig den frie udveksling af tjenesteydelser, opstår spørgsmålet, om det stadig er berettiget at anse dette kreditinstitut som udøvende midlertidig virksomhed i traktatens forstand. Man kan også stille det spørgsmål, om kreditinstituttet ikke søger at unddrage sig de regler, der finder anvendelse på etablerede virksomheder, idet det med urette påberåber sig, at det er omfattet af reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser.

(*) Dom af 30. november 1995, Gebhard, sag C-55/94, Sml. 1995, s. I-4165.

b) Forbuddet mod omgåelse

Domstolen har fastslået, at medlemsstaterne har beføjelse til at træffe foranstaltninger, der tager sigte på at undgå, at den ved traktatens artikel 59 hjemlede ret til fri udveksling af tjenesteydelser misbruges af en tjenesteyder, hvis aktivitet fuldt ud eller primært er rettet mod dens område, men som er etableret i en anden medlemsstat, med henblik på at unddrage sig de faglige regler, der ville finde anvendelse, hvis tjenesteyderen var etableret på området for den medlemsstat, hvor han fuldt ud eller primært udøver sine aktiviteter⁽⁷⁾. Domstolen tilføjer, at en sådan omgåelsessituation kan falde ind under traktatens kapitel om etableringsret og ikke under kapitlet om fri udveksling af tjenesteydelser.

Kommissionen finder dog, at der ikke er tale om omgåelse, hvis et kreditinstitut — på sit eget område — får mange henvendelser fra forbrugere, der er bosiddende i en anden medlemsstat.

2) Etableringsret

Hvis en virksomhed opretholder en permanent tilstedeværelse i en medlemsstat, hvor den udfører tjenesteydelser, henhører den i princippet under traktatens bestemmelser om etableringsret⁽⁸⁾.

Domstolen har således fastslået følgende:

»En statsborger i en medlemsstat, som på stabil og vedvarende måde udøver en erhvervsvirksomhed i en anden medlemsstat, hvorfra han fra et forretningssted henvender sig til bl.a. statsborgerne i denne stat, er omfattet af bestemmelserne i kapitlet om etableringsretten og ikke i kapitlet om tjenesteydelser.«⁽⁹⁾.

I samme dom fastslog Domstolen dog, at en tjenesteyder, der udøver virksomhed efter reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, godt kan benytte sig af den infrastruktur i værtslandet, som er nødvendig for at udføre tjenesteydelsen, uden at han dermed henføres under reglerne om etableringsret.

I henhold til denne retspraksis kan en i et kreditinstitut ansat medarbejder der udsendes til et andet land for at foretage punktuelle og specifikke opgaver for et bestemt klientel således — uden at instituttet dermed

betragtes som etableret i EF-rettens forstand — disponere over den infrastruktur, der er nødvendig for selve udførelsen af de pågældende opgaver. Hvis instituttets medarbejder derimod går videre ved at udnytte denne infrastruktur til at opsøge kunder og afgive tilbud til disse, således som en filial ville gøre det, kan instituttet i givet fald henhøre under etableringsretten.

3) Det »grå« område

Grænsen mellem de to begreber »udveksling af tjenesteydelser« og »etablering« er ikke altid let at drage, navnlig hvis ens virksomhed — som anført i Domstolens retspraksis — på visse betingelser kan anses for i en medlemsstat at nyde godt af reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, selv om den i denne medlemsstat råder over en vis infrastruktur.

Visse situationer er særligt vanskelige at rubricere. Det drejer sig bl.a. om:

— anvendelse af selvstændige mellemmand

— elektroniske anlæg til udførelse af bankforretninger.

a) Selvstændige mellemmand

Problemet er at få fastlagt, i hvilket omfang et kreditinstitut, der gør brug af en selvstændig mellemmand, der er etableret i en anden medlemsstat, kan anses for selv at udøve permanent virksomhed i denne medlemsstat.

Der tænkes her på mellemmand, der tilfører hovedsædet forretninger, men som ikke selv er et kreditinstitut eller investeringsselskab, og som ikke handler for egen regning.

I sin dom (Kommissionen mod Tyskland) af 4. december 1986⁽¹⁰⁾ udtalte Domstolen:

»... at et forsikringsselskab i en medlemsstat, der i en anden medlemsstat opretholder en permanent tilstedeværelse, er omfattet af traktatens bestemmelser om etableringsretten, også selv om denne tilstedeværelse ikke har form af en filial eller et agentur, men består i, at selskabet blot opretter et kontor, der drives af selskabets eget personale, eller i, at en selvstændig person får fuldmagt til permanent at repræsentere selskabet på samme måde som et agentur.«

⁽⁷⁾ Domstolen, dom af 4. december 1986, Kommissionen mod Tyskland, sag 205/84, Sml. 1986, s. 3755; dom af 3. december 1974, Van Binsbergen, sag 33/74, Sml. 1974, s. 1299; dom af 3. februar 1993, Veronica, sag C-148/91, Sml. 1993, s. I-487; dom af 5. oktober 1994, TV 10, sag C-23/93, Sml. 1994, s. I-4795.

⁽⁸⁾ Se fodnote 7.

⁽⁹⁾ Gebhard-dommen, jf. fodnote 6.

⁽¹⁰⁾ Sag 205/84, jf. fodnote 7.

Domstolen har således anerkendt, at en virksomhed, der permanent har en mellemmand på en anden medlemsstats område, dermed ikke længere er omfattet af reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, men derimod af reglerne om etableringsret.

Kommissionen anlægger derfor følgende fortolkninger:

— **Mellemmænd og fri udveksling af tjenesteydelser**

Hvis en bank gør brug af en mellemmand for midlertidigt og rent lejlighedsvis at udføre en bankydelse på en anden medlemsstats område, skal banken — ifølge Kommissionen — på forhånd foretage notifikation herom i henhold til artikel 20 i det andet bankdirektiv.

Kommissionen finder, at hvis en bank på permanent grundlag har selvstændige mæglere i et givet land, og disse mægleres opgave kun er at opsøge kunder for bankens regning, kan det ikke antages, at banken nødvendigvis har til hensigt at udøve virksomhed på det pågældende lands område i henhold til artikel 20 i andet bankdirektiv. Det er derfor ikke nødvendigt med en notifikation.

Men under visse omstændigheder, der er angivet nedenfor, kan man derimod anlægge den betragtning, at en bank, der i en medlemsstat har en eller flere mæglere, der er etableret på permanent grundlag, i realiteten falder ind under den ordning, der gælder for etableringsret.

— **Mellemmænd og etableringsret**

I De Bloos-dommen af 6. oktober 1976⁽¹¹⁾ fastslog Domstolen, at:

«... et af de væsentlige kendetegn for en filial eller et agentur er, at virksomheden er underkastet hovedvirksomhedens ledelse og kontrol.»

Domstolen har på grundlag heraf konkluderet, at en eneagent, der ikke var underkastet et selskabs ledelse og kontrol, ikke kunne betragtes som værende en filial, et agentur eller en lignende virksomhed.

I dommen Blanckaert og Willems af 18. marts 1981⁽¹²⁾ fastslog Domstolen følgende:

«... (hvis) en handelsagent (mellemmand) er selvstændig i den forstand, at han i medfør af sin retlige status i det væsentlige frit kan indrette sin virksomhed og sin arbejdstid i forhold til et selskab, han repræsenterer, såfremt dette selskab ikke kan forbyde, at han samtidig repræsenterer flere konkurrerende selskaber inden for samme produktions- eller handelssektor, og såfremt han desuden blot videre-sender ordrer til hovedvirksomheden uden at have del i ordrenes afvikling eller opfyldelse, foreligger der ikke kendetegnene for en filial, et agentur eller en lignende virksomhed.»

Domstolen har i Somafer-dommen af 22. november 1978⁽¹³⁾ givet en yderligere præcisering, idet den fastslog, at:

«... begrebet filial, agentur eller en lignende virksomhed forudsætter, at der foreligger et centrum for erhvervsudøvelsen, som udadtil varigt fremtræder som en repræsentation for hovedvirksomheden, med en ledelse og materielt udstyret således, at det kan forhandle med trejdemand, således at denne, skønt han ved, at der eventuelt opstår en retlig forbindelse med den i udlandet hjemmehørende virksomhed, ikke behøver at henvende sig direkte til denne, men kan indgå aftaler på det centrum for erhvervsudøvelsen, som repræsentationen udgør.»

Ud fra denne retspraksis er Kommissionen nået til den konklusion, at det er nødvendigt, at tre kumulative kriterier er opfyldt, for at benyttelsen af en mellemmand eventuelt kan medføre, at kreditinstituttet underkastes de regler, der gælder for etableringsretten:

— Mellemanden skal have fået en permanent fuldmagt.

— Mellemanden skal være underkastet det af ham repræsenterede kreditinstituts ledelse og kontrol. For at kontrollere om dette kriterium er opfyldt, skal man navnlig undersøge, om mellemanden frit kan tilrettelægge sin virksomhed, og om han selv kan bestemme, hvor meget tid han vil afsætte til det arbejde, der udføres for den repræsenterede virksomhed. Endelig skal det også tages i betragtning, om mellemanden har mulighed for at repræsentere flere konkurrerende institutter for den pågældende tjenesteydelse, eller om han tværtimod i kraft af en eksklusivaftale er bundet til ét enkelt kreditinstitut.

— Mellemanden skal kunne forpligte kreditinstituttet. Et kreditinstitut kan godt blive forpligtet via en mellemmand, også selv om denne ikke kan underskrive kontrakter. Hvis mellemanden f.eks. kan afgive et fuldstændigt tilbud i kreditinstituttets navn, medens det er instituttet selv, der har beføjelsen til at

⁽¹¹⁾ Sag 14/76, Sml. 1976, s. 1497.

⁽¹²⁾ Sag 139/80, Sml. 1981, s. 819.

⁽¹³⁾ Sag 33/78, Sml. 1978, s. 2183. Se også dom af 6. april 1995 i sag C-439/93, Lloyd's Register of Shipping mod Société Campeonon Bernard, Sml. 1995, s. I-961.

underskrive kontrakten, kan forpligtelseskriteriet godt være opfyldt. Hvis kreditinstituttet kan forkaste det forslag, som mellemmanden har forelagt, og som er underskrevet af kunden, vil kriteriet om, at mellemmanden skal kunne forpligt selskabet, ikke være opfyldt.

Anvendelsen af de tre kriterier nødvendiggør en minutiøs gennemgang af hvert enkelt tilfælde.

Den omstændighed, at mellemmanden kan bevirke, at banken underkastes de regler, der gælder for etableringsretten, betyder dog ikke, at mellemmanden i sig selv kan sidestilles med en bankfilial. I henhold til andet bankdirektiv er en filial nemlig »en afdeling, som retligt udgør en ikke-selvstændig del af et kreditinstitut (...)«. Da det antages, at mellemmanden er selvstændig, kan han således ikke udgøre en »del« af et kreditinstitut. Da mellemmanden endvidere normalt er etableret i selskabsform, er han en selvstændig juridisk person.

Endelig skal det nævnes, at dersom en banks tjenesteydelser markedsføres i en anden medlemsstat via en anden bank, bør det logisk set ikke være nødvendigt at foretage nogen notifikation. Den omstændighed, at den formidlende bank selv er underkastet banktilsyn i den medlemsstat, hvor den er etableret, skulle nemlig give denne medlemsstat de fornødne garantier, således at den ikke anses for nødvendigt at blive underrettet gennem en notifikation. Hvis den formidlende bank handler for egen regning, skal der ikke ske notifikation, for så vidt som der her ikke er tale om fri udveksling af tjenesteydelser på tværs af landegrænserne.

b) Elektroniske anlæg

Der tænkes her på faste elektroniske anlæg — såkaldte elektroniske bankomater — der kan udføre bankforretninger af den art, der er anført i bilaget til andet bankdirektiv⁽¹⁴⁾.

Sådanne anlæg kan henhøre under etableringsretten, hvis de opfylder de af Domstolen opstillede kriterier (se ovenfor).

For at et sådant anlæg kan sidestilles med en etablering, er det derfor bl.a. nødvendigt, at det er underkastet en ledelse, hvilket pr. definition synes umuligt, medmindre Domstolen skulle acceptere, at dette begreb kan omfatte ikke alene en ledelse bestående af mennesker, men også en elektronisk ledelse.

Hvorom alt er, synes det dog stadig usandsynligt, at et elektronisk anlæg er det eneste centrum for et kredit-

instituts erhvervsudøvelse i en medlemsstat. Et sådant anlæg er sandsynligvis i det pågældende land tilknyttet en filial eller et agentur. Der vil altså i så fald ikke gælde en særskilt ordning for anlægget, fordi det er omfattet af den ordning, der gælder for den afdeling, det er tilknyttet.

Men hvis det elektroniske anlæg er et kreditinstituts eneste form for tilstedeværelse i en medlemsstat, mener Kommissionen, at et sådant anlæg kan sidestilles med levering af tjenesteydelser på den pågældende medlemsstats område.

Den omstændighed, at der i værtslandet er en person eller et selskab, der udelukkende har til opgave at vedligeholde og betjene anlægget og eventuelt at behandle de tekniske problemer, som brugerne kommer ud for, kan ikke sidestilles med en etablering og medfører ikke, at reglerne for fri udveksling af tjenesteydelser ophører med at gælde for kreditinstituttet.

Kommissionen mener dog, at den teknologiske udvikling kan medføre, at dette standpunkt med tiden må ændres.

Hvis den teknologiske udvikling skulle gøre det muligt, at et kreditinstitut på et givet område kun har et anlæg, der kan »opføre sig« på samme måde som en filial, idet det træffer egentlige beslutninger, således at kunden overhovedet ikke behøver at henvende sig til hovedkontoret, kan Kommissionen blive nødt til at overveje vedtagelsen af passende EF-regler. De nuværende EF-regler er nemlig baseret på mekanismer, der stadig bygger på en opfattelse af begrebet bankfilial, der indebærer en menneskelig tilstedeværelse (f.eks. skal driftsplanen indeholde navnet på lederne af filialen). Man kan således ikke under den nuværende retstilstand betragte sådanne anlæg som en filial.

4) Samtidig udøvelse af retten til fri udveksling af tjenesteydelser og etableringsretten

Kommissionen er af den opfattelse, at hverken traktaten, direktiverne eller retspraksis er til hinder for, at et kreditinstitut — på et og samme område — samtidig udøver virksomhed i henhold til reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser og i form af en etablering (af en filial eller et datterselskab), selv om der er tale om de samme aktiviteter.

Kreditinstituttet skal dog klart kunne henhøre den pågældende aktivitet til enten fri udveksling af tjenesteydelser eller etablering. Dette er nemlig vigtigt, fordi det har betydning for den skattemæssige behandling og de regler, der finder anvendelse⁽¹⁵⁾. Det bør således undgås,

⁽¹⁴⁾ Der tænkes ikke her på mobilt individuelt edb-udstyr, der kan udføre eller modtage banktjenester over længere afstande, f.eks. via Internet.

⁽¹⁵⁾ Man kan f.eks. tænke på betydningen af en sådan tilknytning med henblik på fastlæggelsen af indskudsgarantiordningen.

at et institut »kunstigt« kan henhøre en aktivitet under den ordning, der gælder for fri udveksling af tjenesteydelser, for derved at omgå de retsregler og det skattesystem, som ville finde anvendelse, hvis den pågældende aktivitet ansås for udøvet af en filial eller anden form for etableret afdeling ⁽¹⁶⁾.

5) *Værtslandets kontrol med, om et udenlandsk institut opfylder betingelserne for meddelelsen af den EF-dækkende koncession*

Kommissionen fortolker Domstolens seneste retspraksis ⁽¹⁷⁾ således, at den ikke giver værtslandet hjemmel til at udøve kontrol for at påse, om et kreditinstitut, der agter at udøve virksomhed i værtslandet i henhold til reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser eller gennem en filial, overholder de harmoniserede betingelser, hvorunder hjemlandet har udstedt den EF-dækkende koncession. Det er nemlig kun hjemlandet, der kan udøve en sådan kontrol. Udstedelsen af koncessionen er hjemlandets ansvar, og værtslandet kan ikke anfægte en sådan tilladelse.

Hvis værtslandet har grund til at betvivle, at de harmoniserede betingelser er overholdt, kan det anlægge sag efter traktatens artikel 170 eller opfordre Kommissionen til at skride ind i henhold til traktatens artikel 169.

6) *Andet*

Kommissionen er af den opfattelse, at det med altovervejende sandsynlighed vil være i strid med EF-retten, dersom en medlemsstat tvinger et kreditinstitut der i en bestemt periode har været virksom på dens område på grundlag af reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, til at etablere sig for at kunne videreføre sine aktiviteter.

Kommissionen er ligeledes af den opfattelse, at en filial kan påberåbe sig den frie udveksling af tjenesteydelser over for en tredje medlemsstat. I så fald skal filialens hjemland foretage notifikation (i henhold til artikel 20) til den tredje medlemsstat (dog naturligvis forudsat, at betingelserne for notifikationspligten er opfyldt).

⁽¹⁶⁾ Se fodnote 7.

⁽¹⁷⁾ Se dom af 10. september 1996, som Domstolen afsagde vedrørende et lignende spørgsmål i sag C-11/95, Kommissionen mod Belgien, Sml. 1996, s. I-4115. Domstolen fandt, at modtagerlandet ikke havde ret til at føre kontrol med, hjemlandets retsregler vedrørende radio- og tv-udsendelser var overholdt, ligesom det heller ikke kunne kontrollere overholdelsen af bestemmelserne i direktiv 89/552/EØF (direktiv om tv uden grænser) (EFT nr. L 298 af 17. 10. 1989, s. 23).

C. *Påbegyndelse af virksomhed i form af udveksling af tjenesteydelser*

Der er tale om et fortolkningsproblem i forbindelse med artikel 20, stk. 2, i andet bankdirektiv, der ganske enkelt fastsætter følgende:

»Hjemlandets kompetente myndigheder fremsender senest en måned efter modtagelsen den i stk. 1 omhandlede meddelelse til de kompetente myndigheder i værtslandet.«

Den procedure, der følges forud for udøvelsen af retten til udveksling af tjenesteydelser, er altså forskellig fra den procedure, der gælder for etablering af en filial, for så vidt som artikel 19, stk. 5, for sidstnævnte tilfælde fastsætter, at filialens »modtagelse« af en »meddelelse« fra værtslandets kompetente myndighed eller to måneders passivitet er en forudsætning for, at filialen kan påbegynde sin virksomhed.

Denne tresidede relation er ikke forudsat inden for rammerne af den frie udveksling af tjenesteydelser, for hvilken den europæiske lovgiver med vilje har fastsat en mere lempelig ordning for ikke at skabe hindringer, der ikke eksisterede under den tidligere ordning.

Et kreditinstitut bør altså kunne påbegynde sin virksomhed inden for rammerne af den frie udveksling af tjenesteydelser, så snart det har meddelt sin egen tilsynsmyndighed sin hensigt herom, og myndigheden har da i henhold til artikel 20, stk. 2, en frist på en måned til at fremsende denne meddelelse til værtslandets tilsynsmyndighed.

Endelig finder Kommissionen, at hvis en medlemsstat i sin egenskab af værtsland stiller krav om, at der udstedes en »kvittering« for modtagelsen af den af hjemlandet fremsendte notifikation som betingelse for, at et institut kan påbegynde nogen form for virksomhed inden for rammerne af den frie udveksling af tjenesteydelser på landets område (den procedure, der gælder ved etablering af en filial), er der tale om overtrædelse af andet bankdirektiv.

DEL 2

BEGREBET »SAMFUNDSMÆSSIGE INTERESSER«
I ANDET BANKDIREKTIV

I denne del behandles successivt spørgsmålet om meddelelse af regler, der tilgodeser samfundsmæssige interesser (A) og problemerne i forbindelse med anvendelsen af sådanne regler (B) samt endelig forbindelsen mellem »samfundsmæssige interesser« og international privatret (C).

A. *Meddelelse af regler, der tilgodeser samfundsmæssige interesser*

Kommissionen finder, at man vanskeligt — ud fra affattelsen af artikel 19, stk. 4, i andet bankdirektiv — kan konkludere, at værtslandet har pligt til at give meddelelse

om de dér gældende regler, der tilgodeser samfundsmæssige interesser, til et kreditinstitut, der ønsker at etablere en filial på dets område. Ordene »i givet fald« synes nemlig at indicere, at medlemsstaterne her kan udøve et skøn.

Kommissionen mener imidlertid, at ifølge ånden i andet bankdirektiv skal et kreditinstitut, som via sin tilsynsmyndighed har meddelt, at det ønsker at etablere en filial, og som dernæst ønsker at blive gjort bekendt med, hvilke regler til varettagelse af samfundsmæssige interesser der eksisterer i værtslandet, skal kunne få de ønskede oplysninger hos værtslandet.

Hvis medlemsstaten imødekommer kreditinstitutets anmodning, er der ifølge Kommissionen kun tale om en forpligtelse hvad angår midler og ikke hvad angår resultat. Værtslandet kan således ikke tilpligtes at meddele lovgivning vedrørende samfundsmæssige interesser, men kun lovgivning, der vedrører bankvirksomhed, og bestemmelser, som ikke er blevet meddelt, kan under alle omstændigheder stadig gøres gældende over for kreditinstituttet. Det kan nemlig ikke accepteres, at en retsforskrift ikke finder anvendelse på området for den medlemsstat, som har vedtaget den, med den begrundelse at en administrativ formalitet ikke har været overholdt.

Kommissionen erkender, at den omstændighed, at værtslandet ikke har pligt til at meddele de dér gældende regler til varettagelse af samfundsmæssige interesser, kan være en gene for udøvelsen af etableringsretten. Hvordan kan et kreditinstitut rent faktisk få at vide, hvilke regler det skal overholde, hvis værtslandet nægter at give instituttet meddelelse herom? Denne situation blev i øvrigt stort set beklaget af alle under de konsultationer, som Kommissionen for nylig har haft med bankkredse.

Kommissionen vil på enhver måde søge at rette op på denne situation.

B. Anvendelse af regler, der tilgodeser samfundsmæssige interesser

Hovedformålet med andet bankdirektiv er at opnå, at kreditinstitutter, der er godkendt i en medlemsstat, har adgang til — inden for hele Unionen — at udføre alle eller en del af de bankaktiviteter, der er anført i bilaget enten ved at etablere en filial eller som led i fri udveksling af tjenesteydelser, under forudsætning af at de pågældende aktiviteter er omfattet af deres banktilladelse (artikel 18).

På nær nogle få undtagelser såsom visse aspekter af forbrugerkredit⁽¹⁸⁾ har EF-retten dog ikke harmoniseret indholdet af aktiviteterne.

Det er derfor sandsynligt, at et kreditinstitut, der ønsker at udøve virksomhed i en anden medlemsstat, må konstatere, at såvel selve bankydelsen som vilkårene for dens markedsføring er underkastet regler, der er forskellige fra dem, der gælder i hjemlandet. Som eksempel kan nævnes de meget forskelligartede nationale regler, der gælder for lån.

Sekstende betragtning i andet bankdirektiv har følgende ordlyd:

»... medlemsstaterne skal påse, at der ikke stilles hindringer i vejen for, at de aktiviteter, der er omfattet af den gensidige anerkendelse, kan udøves på samme måde, som de udøves i hjemlandet, så længe disse ikke er i strid med værtslandets retsforskrifter til beskyttelse af samfundsmæssige interesser.«

Det skal bemærkes, at betragtningerne i et direktiv, der har juridisk værdi som fortolkningselement, kan oplyse læseren om EF-lovgiverens intentioner⁽¹⁹⁾.

Kommissionen finder, at et kreditinstitut, der udøver virksomhed i henhold til ordningen med gensidig anerkendelse, følgelig ikke kan tvinges til at tilpasse sine bankydelser til de regler, der gælder i værtslandet, medmindre de foranstaltninger, der gøres gældende over for instituttet, er dikteret af samfundsmæssige interesser, og dette hvad enten instituttet udøver sin virksomhed gennem en filial eller gennem fri udveksling af tjenesteydelser.

Denne holdning er i øvrigt blevet bekræftet af Domstolen, som har fastslået, at det kun er regler til varettagelse af samfundsmæssige interesser, der kan begrænse eller lægge hindringer i vejen for udøvelsen af de to grundlæggende frihedsrettigheder, nemlig retten til fri udveksling af tjenesteydelser⁽²⁰⁾ og etableringsretten⁽²¹⁾.

Et kreditinstitut ville derfor under en retlig eller administrativ procedure eller gennem en klage til Kommissionen kunne bestride, at en national bestemmelse, der gøres gældende over for instituttet, er lovlig i henhold til EF-retten.

⁽¹⁸⁾ Direktiv 87/102/EØF (EFT nr. L 42 af 12. 2. 1987, s. 48), direktiv 90/88/EØF (EFT nr. L 61 af 10. 3. 1990, s. 14).

⁽¹⁹⁾ Se navnlig dom af 11. april 1973, Michel, sag 76-72, Sml. 1973, s. 457.

⁽²⁰⁾ Dom af 25. juli 1991, Säger, sag C-76/90, Sml. 1991, s. I-4221. Se den analyse, der er givet i Kommissionens fortolkningsmeddelelse om fri udveksling af tjenesteydelser på tværs af landegrænserne (EFT nr. C 334 af 9. 12. 1993, s. 3).

⁽²¹⁾ Dom af 30. november 1995, Gebhard, jf. fodnote 6. Se også dom af 31. marts 1993, Kraus, sag C-19/92, Sml. 1993, s. I-1663.

Men andet bankdirektiv indeholder ikke nogen definition på, hvad der skal forstås ved samfundsmæssige interesser. Grunden hertil er, at indholdet af dette begreb — inden for ikke-harmoniserede områder — afhænger af medlemsstaternes vurdering og kan variere betydeligt fra land til land afhængig af medlemsstaternes nationale traditioner og mål.

Andet bankdirektiv præciserer heller ikke, inden for hvilke begrænsninger og under hvilke betingelser et værtsland kan pålægge et EF-kreditinstitut at overholde de i værtslandet gældende regler til varettagelse af samfundsmæssige interesser.

Man må derfor henholde sig til Domstolens retspraksis på området.

1) Afgrænsning af begrebet »samfundsmæssige interesser«

Domstolen er »ophavsmanden« til dette begreb. Domstolen har nemlig med jævne mellemrum udtalt følgende:

»I betragtning af at visse tjenesteydelser ... er af speciel karakter, kan særlige krav til tjenesteyderne, der er begrundet i anvendelsen af faglige regler, i hensyn til almenvellet ... ikke anses for uforenelige med traktaten (...).« ⁽²²⁾.

Domstolen har imidlertid aldrig defineret, hvad der skal forstås ved almenvellet, idet den har villet fastlåse begrebets indhold. Domstolen har fra sag til sag taget stilling til muligheden af at anlægge det synspunkt, at en given national foranstaltning tjener til varettagelse af ufravigelige samfundsmæssige interesser, og har præciseret det ræsonnement, der skal lægges til grund ved vurderingen af, om en medlemsstat kan gøre en sådan foranstaltning gældende over for en virksomhed, der er hjemmehørende i en anden medlemsstat, men som udøver virksomhed i førstnævnte medlemsstat i henhold til de ved traktaten hjemlede grundlæggende frihedsrettigheder.

Domstolen er dog kommet med en vigtig præcisering vedrørende foranstaltninger, der kan siges at varetage ufravigelige samfundsmæssige interesser.

Domstolen har således til stadighed fastslået, at sådanne foranstaltninger ikke må være resultatet af forudgående harmonisering på EF-plan ⁽²³⁾.

Domstolen har gennem en række domme præciseret de områder, hvor samfundsmæssige interesser gør sig gældende. Nationale regler, der er vedtaget inden for

sådanne områder, kan således på visse betingelser, der omtales nærmere nedenfor, stadig gøres gældende over for EF-virksomheder.

Domstolen har indtil dato anerkendt, at følgende mål tilgodeser ufravigelige samfundsmæssige interesser ⁽²⁴⁾.

Beskyttelse af tjenesteydelsesmodtageren ⁽²⁵⁾, beskyttelse af arbejdstagere ⁽²⁶⁾, herunder social beskyttelse ⁽²⁷⁾, forbrugerbeskyttelse ⁽²⁸⁾, opretholdelse af tilliden til den nationale finanssektor ⁽²⁹⁾, forebyggelse af svig ⁽³⁰⁾, socialvæsenet ⁽³¹⁾, beskyttelse af intellektuel ejendomsret ⁽³²⁾, kulturpolitik ⁽³³⁾, bevarelse af den nationale historiske arv og den nationale kunstarv ⁽³⁴⁾, sammenhæng i beskatningsordningen ⁽³⁵⁾, færdselssikkerhed ⁽³⁶⁾, kreditorbeskyttelse ⁽³⁷⁾ og retsplejehensyn ⁽³⁸⁾.

Denne liste er »åben«, da Domstolen stadig forbeholder sig mulighed for at ændre den i takt med udviklingen.

De fleste af disse områder kan have relevans for bankvirksomhed. En national foranstaltning, der tager sigte på at beskytte forbrugerne i forbindelse med bankydelser, kan således f.eks. — hvis den pågældende foranstaltning ikke har været genstand for harmonisering — gøres gældende af en medlemsstat (til varettagelse af

⁽²⁴⁾ Til denne opregning skal a fortiori tilføjes bestemmelserne i artikel 56, nemlig hensynet til den offentlige orden, den offentlige sikkerhed og den offentlige sundhed. Det er også sandsynligt, at de »ufravigelige krav«, som Domstolen har anerkendt i sin retspraksis i forbindelse med frie varebevægelser (miljøbeskyttelse, loyal samhandelsadfærd), også kan påberåbes, når der er tale om tjenesteydelser.

⁽²⁵⁾ Dom af 18. januar 1979, Van Wesemael, sag 110/78 og 111/78, jf. fodnote 22.

⁽²⁶⁾ Dom af 17. december 1981, Webb, sag 279/80, Sml. 1981, s. 3305.

⁽²⁷⁾ Dom af 28. marts 1996, Guiot, sag C-272/94, Sml. 1996, s. I-1905.

⁽²⁸⁾ Dom af 4. december 1986, Kommissionen mod Tyskland, jf. fodnote 7.

⁽²⁹⁾ Dom af 10. maj 1995, Alpine Investments BV, sag C-384/93, Sml. 1995, s. I-1141.

⁽³⁰⁾ Dom af 24. marts 1994, Schindler, sag C-275/92, Sml. 1994, s. I-1039.

⁽³¹⁾ Ibid.

⁽³²⁾ Dom af 18. marts 1980, Coditel, sag 62/79, Sml. 1980, s. 881.

⁽³³⁾ Dom af 25. juli 1991, Mediawet, jf. fodnote 23.

⁽³⁴⁾ Dom af 26. februar 1991, Kommissionen mod Italien, sag C-180/89, Sml. 1991, s. 709.

⁽³⁵⁾ Dom af 28. januar 1992, Bachmann, sag C-204/90, Sml. 1992, s. 249.

⁽³⁶⁾ Dom af 5. oktober 1994, van Schaik, sag C-55/93, Sml. 1994, s. I-4837.

⁽³⁷⁾ Dom af 12. december 1996, Reisebüro Broede, sag C-3/95, endnu ikke offentliggjort.

⁽³⁸⁾ Ibid.

⁽²²⁾ Dom af 18. januar 1979, Van Wesemael, de forenede sager 110 og 111/78, Sml. 1979, s. 35.

⁽²³⁾ Dom af 18. marts 1990, Debaue, sag 52/79, Sml. 1980, s. 833; dom af 4. december 1986, jf. fodnote 7; dom af 25. juli 1991, Mediawet, sag C-353/89, Sml. 1991, s. I-4069.

samfundsmæssige interesser) over for et EF-kreditinstitut, der driver virksomhed på landets område i henhold til ordningen med gensidig anerkendelse. For at en sådan regel kan gøres gældende, skal visse supplerende betingelser dog være opfyldt.

2) Kriterierne for varetagelse af samfundsmæssige interesser

Domstolen har ved sin retspraksis fastslået, at:

»Nationale foranstaltninger, der kan hæmme udøvelsen af de ved traktaten sikrede grundlæggende friheder eller gøre udøvelsen heraf mindre tiltrækkende, skal opfylde fire betingelser: de skal anvendes uden forskelsbehandling, de skal være begrundet i tvingende samfundsmæssige hensyn, de skal være egnede til at sikre virkeliggørelsen af de formål, de forfølger, og de må ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå formålet«⁽³⁹⁾.

Domstolen har ligeledes gentagne gange fastslået, at for at en regel der tilgodeser samfundsmæssige interesser, kan gøres gældende, må *»de pågældende interesser ikke allerede være tilgodeset, som tjenesteyderen er undergivet i den medlemsstat, hvori han er etableret«⁽⁴⁰⁾.*

3) Den nærmere anvendelse af kriterierne

Et kreditinstitut — som et værtsland forlanger skal overholde en national bestemmelse, der ikke har været genstand for EF-harmonisering, og som ifølge instituttet udgør en begrænsning i den frie udveksling af tjenesteydelser — kan modsætte sig, at en sådan bestemmelse gøres gældende over for instituttet, hvis det finder, at bestemmelsen ikke opfylder de seks nævnte kriterier: anvendelse uden forskelsbehandling, ingen forudgående harmonisering, tilstedeværelsen af samfundsmæssige hensyn, ingen overlapning med andre bestemmelser, nødvendighed og proportionalitet.

En sådan begrænsning kan vedrøre selve tjenesteydelsen eller de vilkår, hvorunder den tilbydes, såsom reklame i forbindelse hermed⁽⁴¹⁾.

Et kreditinstitut, der vil anfægte en national foranstaltning, fordi instituttet anser den for uberettiget og for at udgøre en restriktion (f.eks. et krav om, at en bestemmelse skal indføjes i enhver kontrakt, selv om en sådan bestemmelse er anderledes eller ukendt i hjemlandet), skal normalt anlægge retssag eller informere Kommissionen herom f.eks. ved at indgive en klage.

I praksis har instituttet forskellige muligheder:

- Instituttet kan naturligvis undgå enhver potentiel konflikt ved på ethvert punkt at tilpasse sine tjenesteydelser til værtslandets lovgivning.
- Hvis instituttet alligevel markedsfører bankydelser, der ikke er i fuldstændig overensstemmelse med værtslandets præceptive bestemmelse, vil der sandsynligvis blive indgivet klage mod instituttet af de nationale myndigheder eller af en af dets kunder. Kreditinstituttet må da over for en domstol eller en national myndighed påberåbe sig argumenter, der er baseret på EF-retten, for at godtgøre, at den regel, som værtslandet gør gældende over for instituttet, ikke opfylder de betingelser, som Domstolen har opstillet. Det er da den nationale domstol, der skal tage stilling til parternes argumenter, eventuelt efter at have anmodet Domstolen om en præjudiciel afgørelse i henhold til EF-traktatens artikel 177.
- Instituttet kan til enhver tid informere Kommissionen, der kan anlægge en traktatbrudssag mod værtslandet i henhold til artikel 169, dersom den anser begrænsningen for uberettiget. Det vil i så fald være Kommissionen, der skal godtgøre, at der foreligger traktatbrud⁽⁴²⁾. Og det er i givet fald Domstolen, der i sidste instans tager stilling til, om den pågældende nationale foranstaltning opfylder betingelserne for varetagelse af samfundsmæssige interesser.

Det skal nu undersøges, hvordan Kommissionen eller en domstol konkret ville kunne anvende de ovennævnte seks kriterier.

— Er den nationale foranstaltning diskriminerende?

Ifølge Domstolens faste retspraksis defineres diskrimination således:

»Anvendelse af forskellige bestemmelser på sammenlignelige situationer eller anvendelse af den samme bestemmelse på forskellige situationer«⁽⁴³⁾.

⁽³⁹⁾ Gebhard-dommen, jf. fodnote 6.

⁽⁴⁰⁾ Säger-dommen, jf. fodnote 20.

⁽⁴¹⁾ Artikel 21, stk. 11, i andet bankdirektiv indeholder følgende bestemmelse: *»Denne artikel er ikke til hinder for, at kreditinstitutter med hjemsted i en anden medlemsstat kan reklamere for deres ydelser ved anvendelse af ethvert kommunikationsmedie i værtslandet, når de ikke tilsidesætter eventuelle regler om sådanne reklamers form og indhold, der er begrundet i hensynet til samfundsmæssige interesser.«*

⁽⁴²⁾ Dom af 17. november 1992, Kommissionen mod Nederlandene, sag C-157/91, Sml. 1992, s. I-5899.

⁽⁴³⁾ Se seneste dom af 27. juni 1996, Asscher, sag 107/94, Sml. 1996, s. I-3089.

Kommissionen mener derfor, at hvis en medlemsstat pålægger et EF-kreditinstitut foranstaltninger, som det ikke pålægger — eller i hvert fald anvender lempeligere — over for indenlandske kreditinstitutter, så er der tale om diskrimination.

Hvis den pågældende begrænsning er diskriminerende, kan den ifølge Domstolens retspraksis kun være berettiget af de hensyn, der er nævnt i traktatens artikel 56 (den offentlige orden, den offentlige sikkerhed eller den offentlige sundhed)⁽⁴⁴⁾ og under overholdelse af proportionalitetsprincippet.

Begrebet »den offentlige orden« skal ifølge Domstolen fortolkes meget restriktivt. Domstolen har således til stadighed fastslået, at økonomiske hensyn ikke kan betragtes som hensyn til den offentlige orden i traktatens artikel 56's forstand⁽⁴⁵⁾.

Domstolen har således fastslået følgende: »En national myndigheds henvisning til begrebet den offentlige orden (forudsætter) under alle omstændigheder, at der, ud over den forstyrrelse af samfundsordenen, som enhver lovovertrædelse indebærer, foreligger en virkelig og tilstrækkelig alvorlig trussel mod et grundlæggende samfundshensyn«⁽⁴⁶⁾.

Man kan vanskeligt forestille sig, hvilke foranstaltninger der på bankområdet kan opfylde den betingelse, at der skal være tale om en alvorlig trussel mod samfundet. Man må således gå ud fra, at diskriminerende foranstaltninger på bankområdet vanskeligt vil kunne retfærdiggøres.

— Falder foranstaltningen ind under et område, der er blevet harmoniseret?

Kommissionen er af den opfattelse, at harmoniseringsdirektiverne fastlægger minimumsniveauet for, hvad der må anses for samfundsmæssige interesser på EF-plan. Dette indebærer ifølge Kommissionen, at en stat ikke under påberåbelse af sine samfundsmæssige interesser kan pålægge et EF-kreditinstitut, der er virksomt på dens område i henhold til ordningen med gensidig anerkendelse, regler, der er strengere end dem, der er fastsat i de pågældende direktiver.

Dette gælder således for harmoniserede regler vedrørende adgang til at udøve en bestemt virksomhed og betingelserne herfor (egenkapital, minimumskapital, indskudsgaranti, store engagementer, dækning af kredit- og markedsrisici osv.).

Det gælder også for harmoniserede regler vedrørende visse specifikke bankaktiviteter såsom regler vedrørende

forbrugerkredit (angivelse af den samlede årlige realrente, forbrugers ret til at indfri sine forpligtelser før tiden osv.)⁽⁴⁷⁾.

Endelig er det også tilfældet for harmoniserede regler vedrørende visse kontraktmæssige aspekter (urimelige klausuler⁽⁴⁸⁾) og visse omstændigheder i tilknytning til betingelser vedrørende kontrakter (indgåelse uden for forretningsstedet⁽⁴⁹⁾, vildledende reklame⁽⁵⁰⁾).

Men når disse harmoniserede regler angiver et minimumsniveau, står det dog en stat frit for at fastsætte strengere regler over for indenlandske kreditinstitutter end dem, der er fastsat i direktiverne. Omvendt diskrimination er nemlig i princippet ikke i strid med fællesskabsretten. Domstolen har således flere gange fastslået, at den omstændighed, at indenlandske statsborgere behandles mindre gunstigt end andre EF-borgere, ikke er i strid med det i EF-retten gældende principielle forbud mod diskrimination⁽⁵¹⁾.

Hvis en medlemsstat over for et EF-kreditinstitut, der udøver virksomhed i landet, pålægger et beskyttelsesniveau, der er strengere end det harmoniserede EF-niveau, fordi det anses at være begrundet ud fra almene hensyn, vil proportionalitetskriteriet under alle omstændigheder skulle være opfyldt.

— Varetager foranstaltningen samfundsmæssige interesser?

Hvis der ikke er gennemført nogen harmonisering, mener Kommissionen på linje med Domstolens faste retspraksis, at de af en medlemsstat pålagte restriktioner kun er forenelige med traktaten, »såfremt det godtgøres, at der inden for det pågældende erhvervsområde består visse ufravigelige almene hensyn (...)«⁽⁵²⁾.

Hvis den pågældende regel ikke falder ind under et harmoniseret område, skal det undersøges, om den falder ind under et af de områder, som Domstolen

⁽⁴⁴⁾ Se seneste dom af 4. maj 1993, Federación de Distribuidores Cinematográficos, sag C-17/92, Sml. 1993, s. I-2239.

⁽⁴⁵⁾ Dom af 26. april 1988, Bond van Adverteerders, sag 352/85, Sml. 1988, s. 2085.

⁽⁴⁶⁾ Dom af 27. oktober 1977, Bouchereau, sag 30/77, Sml. 1977, s. 1999.

⁽⁴⁷⁾ Direktiv 87/102/EØF og 90/88/EØF, jf. fodnote 18.

⁽⁴⁸⁾ Direktiv 93/13/EØF (EFT nr. L 95 af 21. 4. 1993, s. 29).

⁽⁴⁹⁾ Direktiv 85/577/EØF (EFT nr. L 372 af 31. 12. 1985, s. 31).

⁽⁵⁰⁾ Direktiv 84/450/EØF (EFT nr. L 250 af 19. 9. 1984, s. 17).

⁽⁵¹⁾ Dom af 28. januar 1992, Steen, sag 332/90, Sml. 1992, s. I-341, dom af 16. februar 1995, Aubertin m.fl., forenede sager C-29/94 — C-35/94, Sml. 1995, s. I-301. Se også dom af 12. december 1996, RTI, forenede sager C-320/94, C-328/94, C-329/94, C-337/94, C-338/94 og C-339/94, endnu ikke offentliggjort. I denne dom gøres brugen af såkaldte minimumsklausuler betinget af, at de er i overensstemmelse med traktaten.

⁽⁵²⁾ Dom af 4. december 1986, Kommissionen mod Tyskland, sag 205/84, jf. fodnote 7.

indtil dato har anset for som værende af samfundsmæssig interesse (f.eks. forbrugerbeskyttelse). Hvis dette er tilfældet, er det første kriterium opfyldt, men ræsonneret bør videreføres. Hvis kriteriet ikke er opfyldt, må man overveje muligheden for, at Domstolen anerkender det pågældende område som værende et område af samfundsmæssig interesse. Det må erindres, at Domstolens retspraksis udvikler sig, og at Domstolen forbeholder sig mulighed for fra sag til sag at tilføje et nyt område til listen over, hvad der kan gøres gældende som samfundsmæssige interesser.

— Er de samfundsmæssige interesser allerede tilgodeset i hjemlandet?

Det skal her undersøges, om instituttet ikke allerede i kraft af lovgivningen i hjemlandet er underkastet tilsvarende eller sammenlignelige bestemmelser, der tager sigte på at tilgodese de samme interesser.

Inden for rammerne af andet bankdirektiv kan dette kriterium være af stor betydning, bl.a. ved vurderingen af, om de foranstaltninger, som værtslandet pålægger som led i udøvelsen af sin residualkompetence, er lovlige.

Det skal for eksempel i forbindelse med dette kriterium undersøges, i hvilket omfang kontrolforanstaltninger, som værtslandet kræver, allerede er gennemført i hjemlandet, og i hvilket omfang oplysninger af regnskabsmæssig, tilsynsmæssig, statistisk eller finansiell art allerede er blevet meddelt til hjemlandets kompetence myndighed osv.

— Er foranstaltningen egnet til at nå det forfulgte mål?

Selv om en af værtslandet vedtagen foranstaltning hævdes at tjene et mål, der tilgodeser samfundsmæssige interesser, kan man stille det spørgsmål, om den virkelig er nødvendig for at tilgodese de pågældende interesser.

Der kan nemlig tænkes at forekomme situationer, hvor en foranstaltning objektivt set ikke er nødvendig eller adækvat med henblik på at tilgodese de pågældende interesser.

Domstolen har foretaget denne vurdering og har således i en række domme fastslået, at en bestemt regel, som et værtsland har gjort gældende med det erklærede mål at beskytte forbrugeren rent faktisk ikke var egnet til at sikre denne beskyttelse.

Domstolen har for eksempel udtalt, at det af forbrugerbeskyttelseshensyn er et grundlæggende krav, at forbrugeren informeres, og at en medlemsstat, der pålægger regler, der i realiteten begrænser forbrugernes adgang til visse oplysninger, derfor ikke som begrundelse herfor kan påberåbe sig forbrugerbeskyttelse⁽³³⁾.

⁽³³⁾ Dom af 7. marts 1990, GB-INNO-BM, sag C-362/88, Sml. 1990, s. I-667.

Domstolen har således nøje undersøgt, om en foranstaltning, der har været forelagt den til bedømmelse, rent faktisk kommer forbrugeren til gode⁽³⁴⁾, og om den medlemsstat, der pålægger foranstaltningen, ikke undervurderer forbrugernes dømmekraft⁽³⁵⁾. Domstolen udøver således en kontrol, der reelt tager sigte på at fastslå, om visse foranstaltninger, der hævdes at beskytte forbrugeren, ikke rent faktisk forfølger mindre ærværdige mål, nemlig beskyttelsen af det nationale marked.

— Går foranstaltningen ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det tilsigtede mål?

Endelig må man stille det spørgsmål, om der ikke findes mindre restriktive midler til at opnå det tilsigtede mål, vedtagelse af de samfundsmæssige interesser. Der er her tale om anvendelse af retsprincippet om, at der skal være et rimeligt forhold mellem truslen og svaret på denne.

Domstolen undersøger systematisk, om medlemsstaten ikke har mulighed for at vælge foranstaltninger, der er mindre restriktive for samhandelen⁽³⁶⁾. Under en sådan undersøgelse hænder det, at Domstolen på grundlag af en komparativ analyse af de andre medlemsstaters lovgivninger når til den konklusion, at der findes mindre restriktive foranstaltninger, der kan sikre forbrugernes beskyttelse⁽³⁷⁾. Men Domstolen har dog også fastslået, at »det faktum, at en medlemsstat har udstedt mindre strenge regler end en anden (indebærer) ikke, at reglerne i denne medlemsstat står i et urimeligt forhold til det tilstræbte mål og derfor er uforenelige med fællesskabsretten«⁽³⁸⁾.

Dersom en national foranstaltning, der udgør en restriktion for et kreditinstitut, der er omfattet af den gensidige anerkendelse, retfærdiggøres af værtslandet som værende en foranstaltning, der beskytter modtageren af en tjenesteydelse, er det af altafgørende betydning — for at verificere om proportionalitetskriteriet er opfyldt — at undersøge, om der er et reelt behov for at beskytte den pågældende modtager.

⁽³⁴⁾ Se også dom af 27. juni 1996, Schmit, sag C-240/95, Sml. 1996, s. I-3179.

⁽³⁵⁾ Se navnlig dom af 6. juli 1995, Mars, sag C-470/93, Sml. 1995, s. I-1923. I denne dom anvendte Domstolens begreb »en oplyst forbruger«.

⁽³⁶⁾ Se seneste dom af 6. juni 1996, Kommissionen mod Italien (»SIM«), sag C-101/94, Sml. 1996, s. I-2691. Se også dom af 10. maj 1995, Alpine Investments, jf. fodnote 29.

⁽³⁷⁾ Dom af 18. maj 1993, Yves Rocher, sag C-129/91, Sml. 1993, s. I-2361.

⁽³⁸⁾ Dom af 10. maj 1995, Alpine Investments, jf. fodnote 29.

Domstolen har nemlig i sin dom af 4. december 1986 ⁽⁵⁹⁾, Kommissionen mod Tyskland, fastslået, »at der endog kan være tilfælde, hvor den forsikrede risiko er af en sådan art, og forsikringstageren har en sådan stilling, at der intet behov er for at beskytte ham gennem anvendelsen af de præceptive regler i national ret«. Denne retspraksis gælder naturligvis også for andre områder end forsikringsområdet.

Det er altså et spørgsmål, hvilket behov for beskyttelse modtageren af en bankydelse, der tilbydes i henhold til ordningen om gensidig anerkendelse, har i det foreliggende tilfælde, idet man således må undersøge, hvilken bankydelse der er tale om, og hvor stor indsigt modtageren af bankydelsen har.

Kommissionen er af den opfattelse, at medlemsstaterne — når de indfører regler til varetægelse af samfundsmæssige interesser — bør sondre mellem, om bankydelserne skal leveres til oplyste modtagere eller ej. For at overholde proportionalitetsprincippet bør de med andre ord tage hensyn til, hvor sårbare de personer er, hvis beskyttelse de ønsker at sikre.

For at afgøre om modtageren af en tjenesteydelse må anses for »oplyst«, kan man navnlig lade sig inspirere af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/19/EF af 30. maj 1994 om indskudsgarantiordninger ⁽⁶⁰⁾, og navnlig de heri indeholdte muligheder for udelukkelse fra garantiordninger. Den bagved liggende logik for den dér hjemlede mulighed for udelukkelse er nemlig den samme som den, der ligger til grund for denne meddelelse. Man kan således som retningslinje gå ud fra, at kreditinstitutter, finansieringsinstitutter, forsikringsselskaber, staten og dens organer, investeringsinstitutter, pensionsfonde og de selskaber, der er nævnt i punkt 14 i bilaget til direktiv 94/19/EF ⁽⁶¹⁾, er kunder, hvis karakter eller størrelse gør, at de er bedre i stand til at vide, hvilke risici de løber samt til at forpligte sig på grundlag af den fornødne viden.

De aktiviteter, der er anført i bilaget, og som udøves mellem professionelle inden for finansverdenen, bør værtslandet f.eks. ikke underkaste særlige regler til varetægelse af samfundsmæssige interesser. Proportionalitetskriteriet vil i et sådant tilfælde være meget vanskeligt at opfylde.

Endelig må man under visse omstændigheder undersøge, om en ydelse er præsteret som led i fri udveksling af tjenesteydelser eller gennem en filial.

Vurderingen af, om en restriktion står i rimeligt forhold til det tilsigtede mål, kan nemlig være forskellig alt efter de vilkår, hvorunder en transaktion foregår.

En restriktion kan således lettere betragtes som værende rimelig i forhold til det tilsigtede mål, når der er tale om en aktør, der på permanent grundlag opererer på et område, end når der er tale om én og samme aktør, der kun opererer midlertidigt.

Domstolen har anerkendt denne forskel ved at fastslå, at en tjenesteyder, der rent midlertidigt udøver virksomhed, skal kunne operere inden for mindre restriktive og »lettere« rammer end en etableret tjenesteyder.

Domstolen har således til stadighed fastslået, at en medlemsstat:

»ikke ved udførelsen af tjenesteydelser på dens område (må) kræve alle de betingelser overholdt, der stilles ved en etablering, idet dette ville føre til, at de bestemmelser, der skal sikre den frie udveksling af tjenesteydelser, bliver praktisk virkningsløse« ⁽⁶²⁾.

Domstolen har ligeledes fastslået, at restriktioner i den frie udveksling af tjenesteydelser er endnu mindre acceptable, dersom tjenesteydelsen leveres, »uden at tjenesteyderen behøver at bevæge sig ind på den medlemsstats område, hvor tjenesteydelsen leveres« ⁽⁶³⁾. Denne sidstnævnte præcisering er af særlig stor betydning for bankydelser, der stadig hyppigere præsteres, uden at tjenesteyderen flytter sig.

Ifølge fast retspraksis indebærer traktatens artikel 60, stk. 3, i øvrigt ikke:

»at hele den nationale lovgivning, der finder anvendelse på denne stats egne borgere, og som i almindelighed regulerer de i denne stat etablerede selskabers permanente virksomhed, fuldt ud og på samme måde kan bringes i anvendelse på virksomhed af midlertidig art, der udøves af foretagender etableret i andre medlemsstater« ⁽⁶⁴⁾.

⁽⁵⁹⁾ Sag 205/84, jf. fodnote 7.

⁽⁶⁰⁾ EFT nr. L 135 af 31. 5. 1994, s. 5.

⁽⁶¹⁾ Selskaber med mere end 50 ansatte, hvis samlede balance er på mindst 2,5 mio. ECU, og hvis nettoomsætning er på mindst 5 mio. ECU. Rådets direktiv 94/8/EF (EFT nr. L 82 af 25. 3. 1994, s. 33).

⁽⁶²⁾ Dom af 25. juli 1991, Säger, jf. fodnote 20. Se også dom af 26. februar 1991, Kommissionen mod Grækenland, sag C-198/89, Sml. 1991, s. I-727.

⁽⁶³⁾ Säger-dommen, jf. fodnote 20.

⁽⁶⁴⁾ Dom af 4. december 1986, Kommissionen mod Tyskland, jf. fodnote 7. Se også dom af 17. december 1981, Webb, jf. fodnote 26.

En og samme restriktion, der er indført til varetagelse af samfundsmæssige interesser, kan således afhængigt af det enkelte tilfælde betragtes som rimelig, når der er tale om en filial, men som for vidtgående, når der er tale om en tjenesteyder, der på midlertidig basis udfører tjenesteydelser. Kommissionen finder for eksempel, at en medlemsstat, der til varetagelse af interesser, der angives at være samfundsmæssige, pålægger kreditinstitutter visse formaliteter (kontrolforanstaltninger, registrering, udgifter, indsendelse af oplysninger osv.), bør tage hensyn til, hvorledes det kreditinstitut, der udøver virksomhed på dens område i kraft af ordningen med gensidig anerkendelse, opererer.

Men denne sondring synes ikke at kunne foretages, når der er tale om regler vedrørende forbrugerbeskyttelse (selvsagt under forudsætning af, at reglerne opfylder de andre kriterier). Kravet om forbrugerbeskyttelse bør nemlig være identisk, hvad enten tjenesteydelsen leveres som led i fri udveksling af tjenesteydelser eller gennem en etableret filial. Det kan nemlig ikke accepteres, at beskyttelsesniveauet afhænger af, om han modtager en tjenesteydelse af en ikke-etableret virksomhed eller af en etableret virksomhed.

Der bør dog eventuelt tages hensyn til de vilkår, hvorunder aftalen om tjenesteydelsen er blevet indgået. Man kan nemlig tænke sig den situation, at forbrugeren bevidst unddrager sig den beskyttelse, som den nationale lovgivning yder ham, navnlig ved at indgå en aftale om en tjenesteydelse med en ikke-etableret bank, uden at banken på nogen måde på forhånd har henvendt sig til ham.

C) Samfundsmæssige interesser og international privatret

1) Principper

Når divergerende lovgivning som følge af manglende harmonisering medfører, at udvekslingen af bankydelser hæmmes, skal det undersøges, om en national regel, der gøres gældende til varetagelse af samfundsmæssige interesser, er i overensstemmelse med EF-retten.

Enhver national regel skal være forenelig med EF-retten, uanset under hvilket område den henhører. I en dom af 21. marts 1972 fastslog Domstolen således følgende:

«fællesskabsretten kan ikke have forskellig virkning under hensyn til de områder af national ret, på hvilke den kan indvirke» ⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶⁵⁾ Dom af 21. marts 1972, SAIL, sag 82/71, Sml. 1972, s. 119. Se også Hubbard-dommen af 1. juli 1993, sag C-20/92, Sml. 1993, s. I-3777.

EF-retten har altså i givet fald forrang for nationale regler, der henhører under privatretten.

Domstolen har således navnlig skullet tage stilling til, om nationale civilretlige ⁽⁶⁶⁾ og procedureretlige regler ⁽⁶⁷⁾ var forenelige med EF-retten.

Det må ganske vist erkendes, at de fleste kontraktregler, der henhører under civilretten eller retsplejen (forpligtelses ophør, forældelse, rettighedsfortabelse, ugyldighed osv.), næppe vil hæmme samhandelen med bankydelser.

I bankkontrakter forekommer der imidlertid bestemmelser, der normalt er ufravigelige, og som — selv om der er tale om obligationsretlige regler — reelt indvirker på den økonomiske samhandel. Som eksempel kan anføres en klausul, der forbyder ændring af renten eller en klausul om førtidig tilbagebetaling. Sådanne bestemmelser kan have virkninger, der udgør en restriktion, hvis de forpligter en bank til at ændre en tjenesteydelse, fordi den skal afpasses efter lovgivningen i det land, hvori den markedsføres.

Kommissionen er af den opfattelse, at sådanne bestemmelser ikke kan unddrages den fællesskabsretlige kontrol, blot fordi de henhører under obligationsretten.

Det er i denne forbindelse, at en domstol kan blive nødsaget til at tage stilling til, om resultaterne af anvendelsen af de lovkonfliktregler, der gælder for kontraktforhold, og som er indeholdt i traktater vedrørende international privatret, herunder navnlig Rom-konventionen ⁽⁶⁸⁾, er forenelige med EF-retten.

Sådanne lovkonfliktregler udgør imidlertid ikke i sig selv restriktioner. Det er i princippet ikke mekanismen med udpegelse af den anvendelige lov, der udgør en restriktion, men derimod det materielretlige resultat, som en sådan mekanisme fører til ⁽⁶⁹⁾.

⁽⁶⁶⁾ Dom af 30. marts 1993, Konstantinidis, sag C-168/91, Sml. 1993, s. I-1191; dom af 24. januar 1991, Alsthof Atlantique, sag C-339/89, Sml. 1991, s. I-107; dom af 13. oktober 1993, Motorradcenter, sag C-93/92, Sml. 1993, s. I-5009.

⁽⁶⁷⁾ Se her dom af 10. februar 1994, Mund & Fester, sag C-398/92, Sml. 1994, s. I-467, dom af 26. september 1996, Data Delecta, sag C-43/95, Sml. 1996, s. I-4661; dom af 1. februar 1996, Perfili, sag C-177/94, Sml. 1996, s. I-161. Se også Hubbard-dommen, jf. fodnote 65.

⁽⁶⁸⁾ Jf. fodnote 4.

⁽⁶⁹⁾ Se dog dom af 30. april 1996, Boukhalfa, sag C-214/94, Sml. 1996, s. I-2253.

2) *Rom-konventionen*

I denne konvention knæsettes princippet om kontraktfriheden — et princip, der er fælles for alle medlemsstaterne.

Parterne i en bankkontrakt kan således frit vælge, hvilken lovgivning der skal finde anvendelse på kontrakten, og hvilke forpligtelser de gensidigt vil påtage sig. Den valgte lovgivning kan være hjemlandets lovgivning, værtslandets lovgivning eller endog lovgivningen i et helt tredje land, hvad enten det er medlem af EU eller ej.

Har parterne ikke foretaget noget lovvalg, er det lovgivningen i det land, hvortil kontrakten har den nærmeste tilknytning, der finder anvendelse ifølge konventionen. I denne præciseres det, at dette land formodes at være det, hvor den part, der leverer ydelsen, har sin bopæl eller sit primære eller sekundære forretningssted — afhængigt af om ydelsen leveres af hovedsædet eller af en filial.

Men hensyn til kontrakter indgået med en forbruger⁽⁷⁰⁾ indeholder konventionen en bestemmelse om, at dersom parterne ikke har foretaget et udtrykkeligt lovvalg, vil den anvendelige lovgivning være den, der er gældende i det land, hvor forbrugeren er bosiddende, såfremt kontrakten er indgået under en af følgende to omstændigheder (artikel 5):

— forud for kontraktens indgåelse er der i forbrugers land fremsat særligt tilbud over for ham, og han har dér foretaget de handlinger, der fra hans side er nødvendige for aftalens indgåelse

— forbrugers medkontrahent eller dennes repræsentant har modtaget forbrugers bestilling i dette land.

Har parterne derimod valgt, hvilken lovgivning der skal finde anvendelse på kontrakten, kan dette valg ikke afskære forbrugeren fra den beskyttelse, som de præceptive bestemmelser⁽⁷¹⁾ giver ham i det land, hvor han har sin bopæl, hvis en af de to ovennævnte omstændigheder gør sig gældende.

I henhold til konventionen kan de i medlemsstaterne gældende ufravigelige regler (artikel 7) og ordre

⁽⁷⁰⁾ Kontrakten indgås til et formål, der ligger uden for kundens erhvervsmæssige virksomhed.

⁽⁷¹⁾ Bestemmelser, som ikke kan fraviges ved aftale.

public-regler⁽⁷²⁾ (artikel 16) også gøres gældende over for parternes lovvalg eller i mangel af lovvalg over for de regler, som er udpeget i konventionen.

I henhold til Rom-konventionen skal en bankkontrakt, der er indgået med en forbruger, således som et minimum overholde de ufravigelige regler i forbrugers hjemland, hvis forbrugeren på forhånd er blevet kontaktet, eller hvis bestillingen på den pågældende bankydelse er modtaget i forbrugers hjemland.

Hvis bankkontrakten derimod ikke er indgået med en forbruger (kontrakten er indgået med en bank eller en kunde, der handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed), er det den lov, som parterne har valgt, der regulerer kontrakten eller — dersom der ikke er foretaget noget lovvalg — da loven i det land, hvor banken har sit primære eller sekundære forretningssted.

3) *EF-rettens forrang*

Kommissionen er af den opfattelse, at der må tilføjes et supplerende ræsonnement til det, der følger af Rom-konventionens anvendelse.

I overensstemmelse med princippet om EF-rettens forrang kan de materielretlige regler, der finder anvendelse på en bankydelse i henhold til Rom-konventionens lovvalgsregler (viljeautonomien kan tilsidesættes som følge af nationale ufravigelige bestemmelser eller ordre public-bestemmelser), undersøges på grundlag af begrebet samfundsmæssige interesser, hvis sådanne regler udgør en restriktion.

Man kan navnlig forestille sig to situationer⁽⁷³⁾:

a) Bankydelser, der leveres af en filial

Rom-konventionens artikel 4 indeholder en bestemmelse om, at lovvalget i mangel af aftale herom falder på

⁽⁷²⁾ Som her skal forstås i henhold til national ret og international privatret, som ikke nødvendigvis er sammenfaldende med Domstolens opfattelse af begrebet, ifølge hvilken der er tale om et ikke-økonomisk begreb, der indebærer en alvorlig trussel for samfundet.

⁽⁷³⁾ Det er Domstolen, der er kompetent til at fortolke Rom-konventionen, navnlig for at sikre en ensartet fortolkning af EF-retten. Men denne kompetencetildeling er endnu ikke effektiv, eftersom de to protokoller, der foreskriver denne kompetencetildeling (89/128/EØF og 89/129/EØF), endnu ikke er trådt i kraft, da protokol 89/129/EØF ikke er blevet ratificeret af alle de stater, der har ratificeret Rom-traktaten.

lovgivningen i det land, hvor hovedsædet er beliggende, eller såfremt ydelsen erlægges af et andet forretningssted end hovedforretningsstedet, da lovgivningen i det land, hvor dette andet forretningssted er beliggende. Konventionen indeholder altså bestemmelse om, at dersom en ydelse erlægges af en bankfilial, er det lovgivningen i det land, hvor filialen er beliggende, der formodes at finde anvendelse, hvis parterne ikke har foretaget noget lovvalg (*).

I overensstemmelse med princippet om EF-retten forrang finder Kommissionen, at retsforskrifter i filiallandet, der udgør en restriktion, kan undersøges for at se, om de tilgodeser samfundsmæssige interesser, og i givet fald tilsidesættes.

b) Bankydelse, der leveres til forbrugere som led i den frie udveksling af tjenesteydelser

I henhold til princippet om EF-retten forrang kan det undersøges, om de i forbrugerens bopælsland gældende ufravigelige bestemmelser eller ordre public-bestemmelser, der gøres gældende over for de af en forbruger

indgåede kontrakter, og som udgør en restriktion, tilgodeser samfundsmæssige interesser.

Man må altså videreføre det ræsonnement, der er foretaget på grundlag af Rom-konventionen, og for eksempel stille det spørgsmål, om de ufravigelige bestemmelser, som forbrugerens bopælsland kræver overholdt, er i overensstemmelse med de kriterier, der gælder for samfundsmæssige hensyn. Da der er tale om regler, der er vedtaget med henblik på beskyttelse af forbrugeren, er der stor sandsynlighed for, at sådanne materielle regler er i overensstemmelse med disse kriterier. Domstolen har således anerkendt, at forbrugerbeskyttelse er et mål, der tilgodeser samfundsmæssige interesser, og som kan begrunde restriktioner i de grundlæggende frihedsrettigheder. Men der er kun en formodning herom. Af det ovenfor anførte fremgår det, at nationale regler, der er vedtaget med det erklærede mål at beskytte forbrugeren, kan underkastes Domstolens kontrol og i givet fald kan tilsidesættes, fordi de for eksempel ikke er nødvendige eller er for vidtgående.

Dette supplerende ræsonnement er således inden for et enhedsmarked nødvendigt for at påse, om nationale foranstaltninger — i mangel af harmonisering — ikke under dække af forbrugerbeskyttelse opretholdes blot for at begrænse eller forhindre salg af udenlandske bankydelser, der er forskellige fra indenlandske bankydelser, eller som er ukendte på det pågældende lands område.

(*) Situationen synes dog at være den, at parterne i en bankkontrakt normalt vælger den lov, der skal finde anvendelse.

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE SAMARBEJDSOMRÅDE

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDEN

Tilladelse til statsstøtte i henhold til artikel 61 i EØS-aftalen og artikel 1, stk. 3, i protokol nr. 3
til aftalen om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol

EFTA-Tilsynsmyndighedens beslutning om ikke at gøre indsigelse

(97/C 209/05)

Vedtagelsesdato:	14. maj 1997
EFTA-stat:	Norge
Støtte nr.:	97-002
Titel:	Tildeling af individuel støtte til International Pipe System AS
Mål:	Støtte til regionaludvikling inden for de kortlagte støtteområder
Retsgrundlag:	Cirkulære nr. H-3/96 fra Kommunal- og Arbejdsdepartementet (kommune- og arbejdsministeriet)
Støtteomfang:	21,64 % af investeringerne i maskineri og udstyr
Støttens størrelse:	— Støtte fra Surnadal Næringsfond (Surnadal industrifond): 2,987 mio. nkr. — Støtte fra Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond (den norske industri- og regionalfond): 7,1 mio. nkr.
Varighed:	Individuel støttetildeling

EFTA-DOMSTOLEN

Anmodning fra Frederikstad byrett af 16. maj 1997 om en rådgivende udtalelse fra EFTA-Domstolen i sagen Mag Instrument Inc. mod California Trading Company Norway, Ulsteen

(Sag E-2/97)

(97/C 209/06)

Fredrikstad byrett, Norge, har ved sin beslutning af 16. maj 1997, som indgik til EFTA-Domstolens dommerkontor den 21. maj 1997, anmodet denne om at afgive en rådgivende udtalelse i sagen Mag Instrument Inc. mod California Trading Company Norway, Ulsteen, om følgende spørgsmål:

- 1) Skal artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 89/104/EØF fortolkes således, at den giver en varemærkeindehaver ret til at forhindre indførsel fra et tredjeland uden for EØS, når indførslen sker uden varemærkeindehaverens samtykke?
 - 2) Skal samme bestemmelse med andre ord fortolkes således, at konsumtion af varemærkeretigheder hverken må begrænses til national konsumtion eller udvides til at omfatte international konsumtion?
-

II

(Forberedende retsakter)

KOMMISSIONEN

**Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om kvaliteten af benzin og dieselolie
og om ændring af Rådets direktiv 93/12/EØF ⁽¹⁾**

(97/C 209/07)

(EØS-relevant tekst)

KOM(97) 271 endelig udg. — 96/0163(COD)

(Forelagt af Kommissionen i henhold til EF-traktatens artikel 189 A, stk. 2, den 2. juni 1997)

⁽¹⁾ EFT nr. C 77 af 11. 3. 1997, s. 1.

OPRINDELIGT FORSLAG

ÆNDRET FORSLAG

Betragtning 1

Afviselser mellem medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om specifikationer for konventionelle og alternative brændstoffer til fremdrift af motorkøretøjer med styret tænding og dieseldrevne motorkøretøjer skaber hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet og kan derved indvirke direkte på det indre markeds oprettelse og funktion; det er derfor nødvendigt, at der under hensyntagen til bestemmelserne i traktatens artikel 3 B sker en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love på dette område;

Afviselser mellem medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om specifikationer for konventionelle og alternative brændstoffer til fremdrift af motorkøretøjer med styret tænding og dieseldrevne motorkøretøjer skaber hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet og kan derved indvirke direkte på det indre markeds oprettelse og funktion og den europæiske bil- og raffinaderiindustri's internationale konkurrenceevne; det er derfor nødvendigt, at der under hensyntagen til bestemmelserne i traktatens artikel 3 B sker en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love på dette område;

Betragtning 2

i henhold til traktatens artikel 100 A, stk. 3, skal forslag fra Kommissionen, der tager sigte på det indre markeds oprettelse og funktion, og som vedrører miljøbeskyttelse, bygge på et højt beskyttelsesniveau;

i henhold til traktatens artikel 100 A, stk. 3, skal forslag fra Kommissionen, der tager sigte på det indre markeds oprettelse og funktion, og som vedrører sundheds- og miljøbeskyttelse, bygge på et højt beskyttelsesniveau;

Betragtning 3

primære luftforurenende stoffer, såsom nitrogenoxider, uforbrændte kulbrinter og partikler, udledes i betydelige mængder gennem udstødningsgas og fordampning fra motorkøretøjer og medfører dermed direkte — og indirekte gennem dannelse af det sekundære forureningsstof ozon — en alvorlig risiko for menneskers sundhed og for miljøet;

primære luftforurenende stoffer, såsom nitrogenoxider, uforbrændte kulbrinter, partikler, carbonmonoxid, benzener og andre giftige stoffer, og deraf afledte sekundære luftforurenende stoffer, såsom ozon, udledes i betydelige mængder gennem udstødningsgas og fordampning fra motorkøretøjer og medfører dermed direkte og indirekte en alvorlig risiko for menneskers sundhed og for miljøet;

OPRINDELIGT FORSLAG

ÆNDRET FORSLAG

Betragtning 6

det europæiske auto/olie-program, som er beskrevet i Kommissionens meddelelse om en fremtidig strategi for bekæmpelse af luftforurenende emissioner fra vejtransport, udgør det videnskabelige, tekniske og økonomiske grundlag for indførelse på fællesskabsplan af nye, miljøvenlige brændstofs-specifikationer for benzin og dieselolie;

det europæiske auto/olie-program, som er beskrevet i Kommissionens meddelelse om en fremtidig strategi for bekæmpelse af luftforurenende emissioner fra vejtransport, udgør en del af det videnskabelige, tekniske og økonomiske grundlag for anbefaling af indførelse på fællesskabsplan af nye, miljøvenlige brændstofs-specifikationer for benzin og dieselolie;

Betragtning 7

indførelse af miljøvenlige brændstofs-specifikationer for benzin og dieselolie er et vigtigt element i den pakke af omkostningseffektive foranstaltninger på europæisk og på nationalt/regionalt/lokalt plan, der er fastlagt i det europæiske auto/olie-program;

indførelse af miljøvenlige brændstofs-specifikationer for benzin og dieselolie er et vigtigt element i den pakke af omkostningseffektive foranstaltninger på europæisk og på nationalt/regionalt/lokalt plan, der skal sættes i værk;

Betragtning 8a (ny)

der er på kort sigt behov for i byområder at nedbringe forureningen fra biler, bl.a. primære forurenende stoffer, såsom uforbrændte kulbrinter og carbonmonoxid, sekundære forurenende stoffer, såsom ozon, samt giftige stoffer såsom benzen og partikler;

Betragtning 15b (ny)

der findes køretøjsflåder (busser, hyrevogne, varebiler m.v.) , som tegner sig for en stor del af forureningen i byerne, og for hvilke særlige specifikationer kunne være en fordel;

Betragtning 15c (ny)

Kommissionen bør fremsætte forslag om specifikationer for LPG, naturgas til køretøjer og biobrændstoffer som led i auto/olie-program 2;

Artikel 7, stk. 1

Hvis raffinaderierne i en medlemsstat som følge af en pludselig ændring i forsyningerne af råolie eller olieprodukter har vanskeligheder med at overholde de tekniske brændstofs-specifikationer efter artikel 3 og 4, underretter medlemsstaten Kommissionen herom. Efter at have underrettet medlemsstaterne herom kan Kommissionen tillade højere grænseværdier i den pågældende medlemsstat for en eller flere brændstofkomponenter i en periode på højst seks måneder.

Hvis raffinaderierne i en medlemsstat som følge af usædvanlige begivenheder, der medfører en pludselig ændring i forsyningerne af råolie eller olieprodukter har vanskeligheder med at overholde de tekniske brændstofs-specifikationer, for så vidt angår artikel 3 og 4, underretter medlemsstaten Kommissionen herom. Efter at have underrettet medlemsstaterne herom kan Kommissionen tillade højere grænseværdier i den pågældende medlemsstat for en eller flere brændstofkomponenter i en periode på højst seks måneder.

OPRINDELIGT FORSLAG

ÆNDRET FORSLAG

Artikel 9, stk. 2 (nyt led)

- den særlige situation, der gør sig gældende for køretøjsflåder, og et eventuelt behov for at fremsætte forslag om specifikationer for særligt brændstof til sådanne flåder

Artikel 9, stk. 2 (nyt led)

- et eventuelt behov for at fremsætte forslag om specifikationer for LPG, naturgas til køretøjer og biobrændstoffer.
-

III

(Oplysninger)

KOMMISSIONEN

MEDIA II — UDVIKLING OG DISTRIBUTION (1996-2000)

Gennemførelse af programmet til fremme af udviklingen og distributionen af europæiske audiovisuelle værker

Bekendtgørelse af forslagsindkaldelse 10/97

Støtte til udviklingen af produktionsprojekter og -virksomheder

(97/C 209/08)

1. Indledning

Nærværende indkaldelse af forslag er baseret på Rådets afgørelse om iværksættelse af et program til fremme af udvikling og distribution af europæiske audiovisuelle produktioner (MEDIA II — Udvikling og Distribution 1996-2000), vedtaget af Rådet den 11. juli 1995 (95/563/EF) og offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* nr. L 321 af 30. december 1995, side 25.

Blandt de aktiviteter, der skal gennemføres i forbindelse med den nævnte beslutning, figurerer:

- fremme af udviklingen af produktionsprojekter, der navnlig er rettet mod det europæiske marked
- fremme af udviklingen af produktionsvirksomheder.

2. Formål

Nærværende bekendtgørelse henvender sig til uafhængige europæiske produktionsvirksomheder, hvis aktiviteter bidrager til ovennævnte formål. Heri forklares, hvorledes det nødvendige materiale fås til fremlæggelse af et forslag med henblik på at modtage EU-støtte.

Den tjenestegren i Kommissionen, der står for forvaltningen af nærværende forslagsindkaldelse, er kontoret for MEDIA-programmet, der henhører under Generaldirektorat X — Information, Kommunikation, Kultur og AV-sektoren.

Europæiske virksomheder, der ønsker at svare på denne indkaldelse af forslag og modtage dokumentet »Retningslinjer for fremlæggelse af et forslag med henblik på at modtage et finansielt bidrag inden for sektoren for udviklingsstøtteforanstaltningen«, bedes fremsende deres anmodning pr. brev eller telefax til:

Europa-Kommissionen, Att. kontorchef Jacques Delmoly, GD X/D/4, L 102—7/023, Rue de la Loi/Wetstraat 200, B-1049 Bruxelles/Brussel; fax (32-2) 299 92 14.

Kommissionen forpligter sig til at fremsende det nævnte dokument inden for to dage efter anmodningens modtagelse.

Sidste frist for fremsendelse af forslag til ovennævnte adresse er 5. september 1997.

EUROPEAN MONETARY INSTITUTE

LAWYER IN THE GENERAL SECRETARIAT

The European Monetary Institute (EMI) was established on 1st January 1994 with its seat in Frankfurt am Main. The EMI's function is to strengthen the co-operation between its members, the central banks of the European Union, and to prepare for the establishment of the future European Central Bank (ECB). The EMI currently employs approximately 290 staff members and has its own terms and conditions of employment, including a competitive salary structure, pension plan, health insurance and relocation benefits. The EMI is looking to fill the following position, which will be offered on a fixed-term-contract basis, as soon as possible. Candidates must be a national of a Member State of the European Union.

The Legal Division is responsible for handling all legal issues within the EMI, which include assistance in legal aspects of the preparation of the regulatory and institutional framework of the European System of Central Banks, drafting the legal documentation for the monetary policy instruments of the ECB, questions related to the interpretation of the Treaty establishing the European Community, the secretariat of the Working Group of Legal Experts and the preparation of the EMI's opinions when the EMI is consulted by the EU Council or by national authorities on draft legislation falling within its field of competence. The Legal Division also provides legal advice to the EMI management on administrative matters. The position will include responsibilities with regard to the tasks described above and, in particular, to legal assistance in matters related to EC law and international banking law.

Qualifications

- Advanced university law degree.
- Several years' experience (minimum two) and/or postgraduate studies in institutional Community Law.
- Several years' professional experience (minimum three) as a lawyer in the banking/central banking field.
- Very good command of English and proven drafting ability in that language. Knowledge of other European Union languages is desirable.

PC word-processing skills.

Ref: GS/26/97

Applications should include a Curriculum Vitae, copies of diplomas and a recent photograph, together with references confirming the required experience and skills and, if possible, copies of papers or notes prepared by candidates. They should quote the reference number and should be addressed to the **European Monetary Institute, Personnel and Office Services Division, Postfach 10 20 31, D-60020 Frankfurt/Main**, and should reach us no later than *31st July 1997*. Applications will be treated in the strictest confidence and will not be returned.